

ч. 2 (206) 2022

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

ЖУРНАЛ
ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ
ТА ІНФОРМАЦІЇ

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

PLASTOVY SHLIAKH

Реєстраційне свідоцтво КВ №2821 від 12 грудня 1996 року.
Видається щоквартально
© Видає Головна Пластова Булава. Відповідальний за випуск —
пл. сен. Юрій ЛЕСЬКІВ

2 (206) 2022

пл. сен. Юрій ЛЕСЬКІВ
ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР

РЕДАКЦІЯ:

пл. сен. Любомир ОНИШКЕВИЧ
пл. сен. Лариса ОНИШКЕВИЧ
СПІВРЕДАКТОРИ

ст. пл. Тетяна ЛУЩЕНКО
АДМІНІСТРАТОР В УКРАЇНІ

пл. сен. Ольга СВДІЗІНСЬКА
МОВНИЙ РЕДАКТОР

д. і. н. Андрій СОВА
пл. прият. Лідія ЧИР
ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЇ

пл. сен. Мирон БАБ'ЮК
АДМІНІСТРАТОР

ст. пл. вірл. Марічка ПАВЛИШАК-ЗАДОРЖНА
МИСТЕЦЬКЕ ОФОРМЛЕННЯ

АДРЕСИ АДМІНІСТРАЦІЇ

В УКРАЇНІ:
Пластовий шлях, Тетяна Луценко
а/с 104, м. Київ, 04111, Україна
luchtchenko@gmail.com
В ДІЯСПОРІ:
Plastovy shliakh, Myron Babiuk
737 Ulana Lane, Webster, NY 14580-9164, USA
585-872-4263, printmyron@gmail.com

АДРЕСИ ДЛЯ ЛИСТІВ

В УКРАЇНІ:
Пластовий шлях, Юрій Леськів
вул. Зелена, 4, м. Самбір
Львівської обл., 81400, Україна
тел. 067-921-7012
plast.shliakh@gmail.com
В ДІЯСПОРІ:
Plastovy shliakh, L. Onyshkevych
5842 Wyndham Circle N., #105 Columbia, MD 2144
tel. 410-740-1323
onyshlub@gmail.com

Статті, підписані прізвищем, псевдонімом, ініціалами автора, відбивають погляди автора, які не завжди збігаються з думками редакції чи пластового проводу і не кінечно є офіційною позицією організації Пласт.

Редакція застерігає за собою право виправляти мову, стиль, а часом скоро-чувати надіслані статті та відсилати авторам до зміни ті листи, які, на думку редакції, могли б бути для когось образливі. Використання матеріалів, в тому числі й ілюстрацій, є дозволене за умови посилання на журнал «Пластовий шлях».

Просимо читачів вчасно повідомляти про зміни адреси у відповідні адміністрації. Журнали, які повернулися не з вини адміністрації, висилатимемо вдруге на нову адресу тільки за додаткову платню.

© ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ №2 (206) 2022
З усіма питаннями щодо поширення журналу звертатися в редакцію. Електронна пошта: plast.shliakh@gmail.com

На першій сторінці обкладинки:
Добровольець ЗСУ, вихованець київського Пласту гетьманський пластун скоб Денис Чопань перед іменуванням.
Київщина, 4 квітня 2022 р. / Фото Миколи Тимченка

ЗМІСТ

ВІД РЕДАКЦІЇ

- 5 **Юрій Леськів**
«Пам'ятай, друже, що твій намет стоїть на полі бою...»

ОФІЦІЙНЕ

- 6 **Станіслав Андрійчук**
Пласт після трьох місяців спротиву російській навалі

З ПЛАСТОВОГО ЖИТТЯ

- 9 **Юрій Леськів**
Наш пластовий центр
- 12 **Богдан Колос**
Незвичний момент для річних зборів в Канаді
- 14 **Талія Даниш**
Відновлення пластової домівки станиці Нью-Йорк
- 18 **Ярослав Хмарук**
Про археологічну експедицію на теренах Австрії
- 20 **Ольга Муха**
«Доброго вечора, ми з України!» — лунало посеред Валійських гір

Я ТАК ДУМАЮ

- 24 **Юрій Юзич**
Чому Пласт не стане членом WOSM?

ПЛАСТ І СУСПІЛЬСТВО

- 26 **Наталія Буковшина**
Три місяці до повернення
- 29 **Юрій Леськів**
Волонтери: ROCMAIDAN
- 34 **Андрій Сова**
Конференція, що відбулася у переддень війни

ОГЛЯДИ І ПОГЛЯДИ

- 36 **Олесь Юрченко**
«Від Самбора до Саскатуна: спадок отця Володимира Івашка для сучасної молоді»

НАШІ ІНТЕРВ'Ю

- 38 **Устя Стефанчук**
Дора Салабан Горбачевська: «Треба про це говорити: що означає бути дівчиною, жінкою, що це означає в Пласті»

НАША ІСТОРІЯ

- 42 **Андрій Сова**
Петро Франко на змаганнях з тенісу у Львові 1914 року

ПЛАСТОВІ ПОСТАТІ

- 45 **Лариса Залеська Онишкевич**
Олег Коверко — «Коко», ЛЧ

ПЛАСТОВА КОЛЕКЦІЯ

- 48 **Андрій Пилюк**
«Від "Сіроманців" — з воюючої України»

НА ВІЧНУ ВАТРУ

- 50 Віталій Дерех
51 Володимир Крулів
53 Андрій Ганкевич
54 Артемій Юліан Димид
56 Богдан Кривицький
58 Олексій Тарасьєв

НАД СТОЛИЦЕЮ ВОЮЮЧОЇ КРАЇНИ
ГОРДО ВИСОЧІЄ МОНУМЕНТ БЕРЕГІНІ УКРАЇНИ

Київ, Майдан Незалежності, 12 квітня 2022 р. / Фото Юрія Леськова

Залишки російського танка, який найближче дістався Києва. Там і зостався грудюю горілого й іржавого металу. Околиці Києва, 16 травня 2022 р. / Фото Юрія Леськова

пл. сен. Юрій Леськів, СМ
ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР

«ПАМ'ЯТАЙ, ДРУЖЕ, ЩО ТВІЙ НАМЕТ СТОЇТЬ НА ПОЛІ БОЮ...»

Пластова пісенна творчість — наше значне надбання: глибокі тексти, віршоване відображення сторінок історії, мелодійність, що підкреслює зміст.

Замислився над однією з пісень «Лісової школи», створеною свого часу ст. пл. Р. Кульчинським. Її перша строфа: «Була війна, жорстока війна, свистіли кулі, летіла земля...». Роками таборовики співали «Пам'ятай, друже», малюючи в уяві лихоліття минулої війни, важкі криваві бої, зберігаючи пам'ять про Героїв, які відстоювали незалежність України перед московитами. На цій та подібних піснях в Україні виховано декілька поколінь. Ці покоління ставали щоразу міцнішим цементом для нації, яка вчергове зустріла того ж одвічного лютого ворога. Немов скажений звір, він увірвався в наші міста і села з вогнем та мечем. Рядки зі згаданої пісні отримали нову не лише сумну, а й надихаючу інтерпретацію.

Пам'ятаймо, друзі, сьогодні для кожного з нас — пластунів, у краї та за його межами, — поле бою є там, де перебуваємо. Так мусить бути до перемоги над рашизмом і путінськими нелюдами, бо дорога в нас лише одна — тільки вперед. Позаду — Київ та Львів.

Кількість пластунів, які взяли зброю до рук, налічує батальйони. В підрозділах територіальної оборони, у спецпідрозділах, на суші, у воді та у повітрі, у всіх військових формуваннях, що об'єднані аббревіатурою ЗСУ (Збройні Сили України), наші побратими тримають небо над Україною, а найбільш відповідально і важко тим, хто перебуває на передньому краї цієї нечувано важкої боротьби.

Поле бою сьогодні пролягає і в шпиталях, у військових госпіталях, де серед наших героїв-медиків чимало пластунок і пластунів або ж вихованців нашої організації. Це передній край боротьби за життя воїнів, за одужання людей, які постраждали від руйнівних металу та вогню ворожої артилерії чи авіації.

Лінія фронту сьогодні — у кожному селі, містечку чи місті, де діє величезна невтомна армія волонтерів. Адже військовим потрібні транспорт, оптичні прилади, бронезилети, шоломи, медичні засоби, спорядження, взуття і одяг, маскувальні сітки та багато-багато іншого. Все це теж рятує життя воїнів і наближає нашу перемогу.

А пластуни і пластунки діаспори... Вони, немов невтомні бджоли, збирають кошти і незмірно велику кількість найрізноманітнішої допомоги, знаходять способи доставки значних партій вантажів для цивільного населення і військових, для шпиталів, осередків тимчасового притулку вимушено переміщених людей зі сходу і півдня країни. Діаспора в Канаді і США, Австралії та країнах Європи, скрізь, де діють згромадження українців, виходить на вулиці і центральні площі з гаслами і нашою державною символікою, аби привернути увагу світової громадськості до нечуваних злочинів, скоєних росією в Україні.

—”—

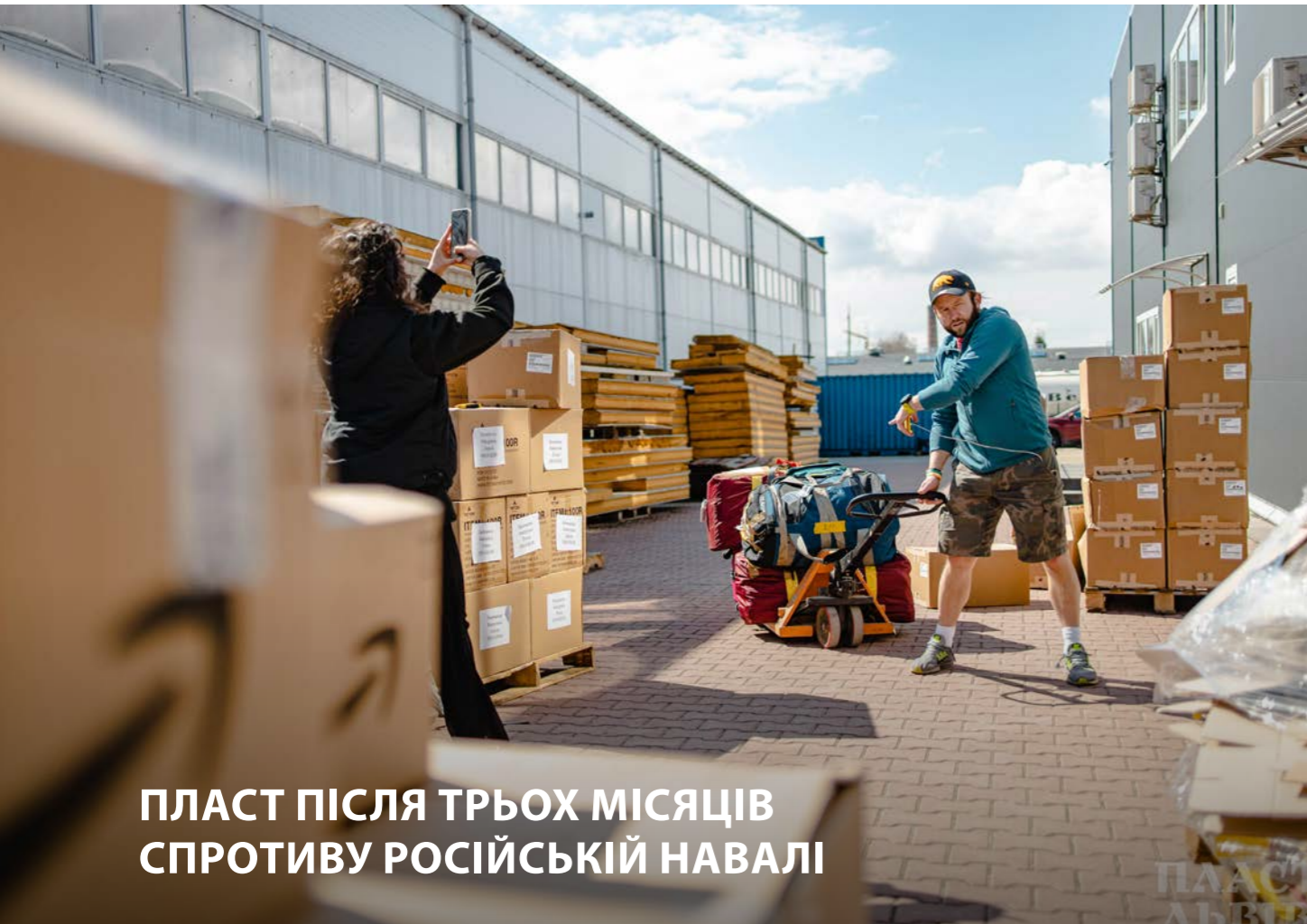
**ГУРТОМ МИ ОБОВ'ЯЗКОВО ПЕРЕМОЖЕМО.
ТІЛЬКИ РАЗОМ ЗАПРОТОРИМО
ЛЮТОГО РОСІЙСЬКОГО МЄДВЕДЯ
У ЙОГО ТЕМНИЙ І ХОЛОДНИЙ БАРЛІГ.
АЛЕ ЦЕ, НА ЖАЛЬ, ПОТРЕБУВАТИМЕ
НАДЛЮДСЬКИХ ЗУСИЛЬ.**

Та прийде час, і майбутні учасники «Лісової школи» й інших пластових таборів згадуватимуть при ватрі теперішній подвиг не одиниць, не десятків чи сотень, а мільйонів українців. І серед шелесту трав та гомону смерек зазвучить:

*Пам'ятай, друже,
Що твій намет стоїть на полі бою.
Пам'ятай, друже,
Що тут колись була війна...*

—”—

**У ПІСНЯХ ТА ПЕРЕКАЗАХ ЦЕ БУДЕ ПОТІМ,
А ТЕПЕР... БОРОТЬБА ТРИВАЄ.**

ПЛАСТ ПІСЛЯ ТРЬОХ МІСЯЦІВ СПРОТИВУ РОСІЙСЬКІЙ НАВАЛІ

▲ Друг Роман Дзедзик, ОЗО, організував транспортування корисних речей зі США

Україна тримається і підсилюється, бо в неї є усі ви! Щодня пластуни-військовики звертаються по допомогу і щодня вони знаходять підтримку. Це важливо і викликає глибоку повагу, друзі!

ЩО З ОСНОВНОГО ВІДБУЛОСЯ В ПЛАСТІ СТАНОМ НА 24 ТРАВНЯ?

Наведу основні цифри тих процесів, які вдається спостерігати та фіксувати.

ДІТИ-ПЛАСТУНИ

1. Близько 60-70% виховних частин відновили свою діяльність бодай частково. Виховники проводять сходи, онлайн формат переважає. Ще досить поодинокі, але вже також проводяться мандрівки, Свята весни. Нагадаю, що для відновлення роботи з дітьми розроблені адаптаційні сходи. Для їх розробки залучали професійних терапевтів, тож радимо до використання, коли бракує слів і розуміння, як говорити з дітьми про пережиту травму.

2. Виклик з пластовими таборами. Дискусії про те, де і як їх проводити, тривають. Комусь складно наважитися везти дітей за кордон, комусь просто неможливо юридично це зробити, частина виховників воює, учасники розкидані по всій Європі, бракує команд та невідомо звідки брати ресурс... Так, виглядає складно і страшно, але ж ми знаємо, заради кого і чого ми це робимо. Тож вірю, що разом ми знайдемо рішення і зробимо все можливе, щоб розвиток дітей не зупинявся навіть за таких умов. Взаємодія, підтримка один одного сьогодні є актуальною як ніколи.

3. Значна частина дітей-пластунів та дорослих через війну залишили свої домівки. До вересня їхні батьки вирішують, де родині буде найбезпечніше продовжувати життя. Відповідно, від вересня виховні частини у складі учасників дуже зміняться. Ті родини, що вирішили на навчальний рік залишитися за кордоном, приєднуються до місцевих пластових груп. А ті, що залишаються в Україні, приєднуються до існуючих виховних частин заходу України чи створюватимуть нові на цих територіях. Нас точно чекають зміни. Маємо літні місяці, щоб підготуватися та бути спроможними навчити велику кількість дорослих, адаптувати їх в нових осередках.

▲ Нагода таборувати без повітряних тривог. Пластунки із Закарпаття на Святі весни у Словаччині

ПЛАСТУНИ-ВІЙСЬКОВИКИ

Щонайменше 6558 українських військовиків отримали нашу допомогу. Серед них півсотні пластунів, тисячі батьків пластунів та близьких членів їхніх родин. Надіслано десятки тисяч одиниць такої цінної їм сьогодні підтримки. Ви робите це можливим! Прохання підтримки від наших друзів не зникають, вони так само потребують дронів, автівок, одягу, тактичного спорядження на заміну через зношення.

КООПЕРАЦІЯ ПЛАСТУНІВ МІЖ СОБОЮ НА ПІДТРИМКУ УКРАЇНИ

Пластові штаби, волонтерські ініціативи, різні пластові мережі почали активніше між собою взаємодіяти. Відчувається посилення підтримки один одного, а це ще раз показує, що Пласт сильний своїми мережевими зв'язками. У цій взаємодії підтримка пластунів-військовиків залишається пріоритетом.

▼ Національний штаб Пласту надає пластунам-військовикам так потрібні дрони

За 100 днів спільно з вами ми надіслали

ГУМАНІТАРНИЙ НАПРЯМ

З перших днів війни пластуни та небайдужі зі всього світу підтримують усіх українців, а особливо з територій, близьких до бойових дій. Ця допомога не знає перешкод: одного разу пластуни Львова доставили продуктові набори в оточений Чернігів, переправивши їх річкою Десна.

Завдяки зусиллям пластунів гуманітарну допомогу отримало щонайменше 280 тисяч осіб. Це тисячі гостинно прийнятих тимчасових переселенців, сотні тон харчів, засобів гігієни, медикаментів. Близько 100 лікарень отримали необхідні засоби.

Пластуни Бучі допомогли з першочерговими речами більш ніж 10000 людей. Допомога надається і дорослим, і дітям щодня. За 100 днів пластуни Івано-Франківська доправили у гарячі точки більше 200 тон гуманітарної допомоги.

Захисники, завдяки яким ми мали мирний Великдень, мусли отримати частинку свята. Багато пластунів збирали для захисників великодні кошики. До пасок долучили енергетичні набори і пряники, зроблені своїми руками.

Сьогодні до Пласту України продовжують надходити від українців прохання про допомогу. Багато з них виконуються за рахунок підтримки Чеського посольства, скавтів Польщі, українських громад та пластунів Швеції, Бельгії, Іспанії, Німеччини, Америки, Канади та ін. Ми вдячні всім за підтримку та продовжуємо шукати партнерів, аби мати змогу і надалі підтримувати усіх, хто звертається по допомогу. Пластуни Вашингтона склали кілька сотень аптечек для захисників та передали в Україну. Аптечки вже служать пластунам-військовикам.

**ДЯКУЮ КОЖНОМУ ПЛАСТУНУ,
БАТЬКАМ ТА БЛАГОДІЙНИКАМ,
ЯКІ ПРАЦЮЮТЬ ЗАДЛЯ ПЕРЕМОГИ!
ДЯКУЮ ЗА ВАШУ ЖЕРТОВНІСТЬ І ВНЕСОК
У ПЕРЕМОГУ!**

СЛАВА УКРАЇНІ!

Голова КПС України
Станіслав Андрійчук

< Пластова родина зі станиці Дніпро табору з користю: збирає допомогу для України

< Пластунки 32-го куреня УПЮ ім. О.Кульчицької під час волонтерської праці у Центрі допомоги потребуючим переміщеним людям. Самбір, пластова домівка, 23 березня 2022 р.

НАШ ПЛАСТОВИЙ ЦЕНТР

пл. сен. ЮРІЙ ЛЕСЬКІВ, СМ
Фото автора

Багато хто з пластунів пам'ятає 14 жовтня 2018 року. Того дня в м. Буча на Київщині відбулося урочисте відкриття Всеукраїнського пластового вишкільного центру за участі Президента України. Подія непересічна. Адже тоді надано старт для відкриття подібних осередків в обласних центрах України. Однак головним таки став Центр у Бучі. Життя там завирувало відразу: пластові вишколи, зустрічі, з'їзди... Просторе і сучасне приміщення стало не лише окрасою Бучі, а й важливим місцем пластового вишколу та комунікації, візиткою нашої організації.

**ТАК БУЛО ДО РАНКУ 24 ЛЮТОГО,
КОЛИ В ОСЕЛІ УКРАЇНЦІВ
УВІРВАЛОСЯ ЖОРСТОКЕ: «ВІЙНА!»**

З перших тижнів вторгнення москвитів і до звільнення околиць столиці слово «Буча» стало асоціюватися з невимовним боєм, великою трагедією, яку спричинили окупанти на нашій землі. Величезна кількість невинно помордованих літніх людей, жінок, дітей, руїни на місці колишніх житлових будинків та інших сучасних будівель, згарища, потрошені автівки... Таким побачив світ Бучу після вигнання рашистів — і здригнувся. Невже щось подібне можливе у XXI столітті? Хіба звірі в людській подобі — це не далеке минуле? Невже нацизм Другої світової приміряв у 2022-му російський військовий мундир?! На жаль, це не сон. Сталося саме так.

Коли місто почало оговтуватися від заподіяного лиха, звернули погляди і на наш вишкільний центр, який дивом вцілів. Декілька повибиваних шибок пластуни відразу після звільнення закрили фанерою, усунули також безлад всередині.

Редакція отримала Інформаційний бюлетень № 20 за березень 2022 р., що його підготовляли окупанти на тих теренах. Ось про що на згаданому аркуші, зокрема, йдеться (текст подано у перекладі з російської): «Під час проведення пошукових заходів у населеному пункті Буча Київської області за адресою вул. маршала Малиновського, 54, виявлено скавтський центр підготовки дітей шкільного віку, що виховує в них нацистську ідеологію, ненависть до Советського Союзу, про що свідчать знайдені література, настільні ігри, настінні плакати нацистського змісту, навчально-тренувальний комплекс із застосування озброєння і військової техніки, виготовлення вибухових пристроїв та коктейлів Молотова». Ось як сприйняли пересічні москвські ординці звичайнісінький скавтський центр, яких повно в Європі та світі. У всьому для них — загроза, підступ, небезпека для так званого «русского міра», навіть у виховній організації, покликаний сіяти в дітях добро, любов до ближнього і рідної землі.

1. Пластовий вишкільний центр продовжує діяти
2. Фото на згадку про волонтерську співпрацю. 1-й ряд: представник Бучанської міської ради Василь Олексюк, автор статті, очільник Центру Ярослав Храпський; 2-й ряд: водій-волонтер Олег Дідун та представник Міжнародного благодійного фонду «Пареа» Петро Чумало. 30 червня 2022 р.
3. Російські солдати розстрілювали автівки киян
4. Гори понівечених автівок — німі свідки нещодавно пережитого на околицях столиці
5. Московські окупанти залишили по собі багато руїн, позбавивши людей житла. Буча, червень 2022 р.

Минає місяць за місяцем, в Бучі мирне життя налагоджується. Оживає і наш Пластовий центр. Побував там 30 червня (з однією волонтерською організацією доставляли гуманітарну допомогу для бучан від мешканців Кракова). Зустрів нас очільник центру друг Ярослав Храпський з групою волонтерів. Вантаж ми розмістили безпосередньо у конференц залі. Потребуючі бучани зможуть отримати тут одяг, продукти харчування, засоби гігієни.

Отже, в рамках Центру ми продовжуємо сповняти свої обов'язки служіння громаді і допомагати людям у гострій потребі. Юнацьких сходин чи якогось тренінгу для виховників чи інструкторів наразі немає, але сподіваємося, що й у виховному напрямку Пластовий вишкільний центр у Бучі активізує свою діяльність.

АДЖЕ ЧАС І ОБСТАВИНИ В УКРАЇНІ ПІДТВЕРДИЛИ: ПОТРЕБА В ТАКИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ ЯК ПЛАСТ – НАДЗВИЧАЙНО ВЕЛИКА.

НЕЗВИЧНИЙ МОМЕНТ ДЛЯ РІЧНИХ ЗБОРІВ ПЛАСТУ В КАНАДІ

пл. сен. БОГДАН КОЛОС, КВ

Представники Пласту зі всіх станиць Канади мали великі сподівання при підготовці до річних Загальних зборів організації у квітні цього року, які відбулися як відеоконференція.

Це був абсолютно новий досвід для кожного. По-перше, країна якраз почала поборювати обмеження та соціальну ізоляцію від епідемії COVID. По-друге, представники Пласту були надзвичайно сильно вражені бойовим наступом путіна і росії на українські землі.

Нас повідомляли, що понад тисяча членів Пласту в Україні зголосилася до Збройних Сил або були записані до територіальної оборони і чекали своїх завдань. Окрім того, багато добровольців почало займатися матеріально-технічною підтримкою та доставкою гуманітарної допомоги по всіх областях тим, хто потребує харчів чи ліків.

Українці в усьому світі продовжують перебувати на емоційних злетах та падіннях, слухаючи катастрофічні новини одного дня, а потім радіючи маленьким променям надії. Щоб підготувати пластових провідників та виховників до боротьби з цими симптомами як у пластунів, так і в нових емігрантів, організатори З'їзду запланували зустріч із фахівцем-психотерапевтом.

Іванна Білак — пластунка, реєстрований психотерапевт у Канаді, фахівець з психічного здоров'я. Її презентація була зосереджена на тому, як пластові виховники мають взаємодіяти з молоддю, що перебуває під їхньою опікою, та з сім'ями переселенців, які нещодавно виїхали з українських бойових зон.

За словами Іванни Білак, боротися з травмою — це складно. Багато різних емоцій можуть бути присутніми при спілкуванні з людьми, які покинули бойову зону, і виховники мають бути готовими до цього або знати, куди людей скеровувати.

Виховник має стати «безпечним місцем»: бути привітним, сприяти емоційному відновленню і духовній рівновазі. Іванна Білак радить, що під час розмови з молодою людиною ви маєте бути «прямі, стислі і заспокоюючі... та завжди підтверджуйте її емоції».

І далі: «Ми повинні уникати узагальнених описів війни. Немає ніякого позитиву або користі від показування графічних зображень зла і руйнування». Натомість пластова програмування має забезпечити певні форми відпочинку та захисту від травми.

Було загальне схвалення того, що ми маємо надати вишкіл всім виховникам, щоб вони змогли впоратися з неминучим напливом в Канаду сімей переселенців, які прагнуть інтеграції в наші українсько-канадські громадські організації.

Щодо пластової програми для молоді Іванна Білак сказала: «Зосередьтеся на тому, що діється і що можна зробити. Мобілізуйте діяльність, щоб працювати спільно і залишатися позитивними. Ми в Канаді потрібні Україні».

До цього часу пластуни вже багато спричинилися до акцій допомоги Україні. КПС Канади має фінансові відносини з Пластом в Україні та через Канадсько-українську фундацію доставляє гуманітарну допомогу по цілій Україні. Деякі пластові станиці, такі як Едмонтон, зібрали 100 тисяч доларів на гуманітарну поміч, відправлену в Україну. Інші осередки продовжують працювати з Конгресом Українців Канади та Канадсько-українською фундацією, організацією Help Us Help, Канадським гуманітарним фондом та місцевими церквами. Дехто працював над доставкою ліків та харчів до реабілітаційного центру «Джерело» у Львові. Теж переконливим є надання фінансової допомоги різним іншим українським та канадським організаціям, які прагнуть підтримати українську боротьбу за свободу.

Під кінець З'їзду було обрано новий пластовий провід на 2022—2024 роки. Подругу Дарію Горбай з Едмонтону переобрано на ще один термін як голову Крайової Пластової Старшини Канади, а мені учасники З'їзду знову доручили очолити Крайову Пластову Раду. Заступником голови КПС обрано друга Любомира Белея з Торонто, скарбником — подругу Олену Цобу, корпоративним секретарем — подругу Дарію Ковалик.

Учасники З'їзду підтримали резолюцію, яка ухвалила продовжувати допомогу Україні в її подальшій боротьбі з ворогами — до перемоги, до відновлення миру, з наданням гуманітарної помочі населенню та у відбудові держави.

Голова КПС Дарія Горбай завершила З'їзд словами: «Перед нами великі виклики, але також і великі можливості. Наші успіхи в Канаді будуть вимагати терпеливості, відданості і співпраці, а наші спільні зусилля допомогти Україні та українцям надзвичайно важливі і корисні в цей кризовий час».

— ” —

**ПЕРЕМОГА В УКРАЇНІ – ЦЕ НАША МЕТА,
А ВСІ ЗУСИЛЛЯ НАШІ В КАНАДІ
НАБАИЖАЮТЬ УКРАЇНУ ДО ЦЬОЇ МЕТИ».**

*Канадське юнацтво на інструктажі. Табір на оселі >
«Пластова Січ», серпень 2021 р. / Фото Юлі Метелиці*

*Зум допомагає. Пластуни і пластунки Канади >
обговорюють наступний рік праці*

ВІДНОВЛЕННЯ ПЛАСТОВОЇ ДОМІВКИ СТАНІЦІ НЬЮ-ЙОРК

пл. сен. кер. ТАЛЯ ДАНИШ, СП,
голова СПС станиці Нью-Йорк

Світлина з фотоархіву станиці

І. ПЛАСТОВА ЦІЛЬ НЕЗМІННА

Ціль станиці Нью-Йорк є дотримуватися тих самих принципів, які наші засновники створили 110 років тому, і виховувати українську молодь у пластовому дусі. До сьогоднішнього дня мрія наших засновників не згасла, Пласт розвивається і запалює серця тисяч членів нашої організації. Пластуни складають Пластову Присягу і вчать жити за Пластовим Законом. Наші засади і ціль не міняються.

ІСТОРІЯ ДОМІВКИ

По Другій світовій війні, в 1940-х і 1950-х роках, тисячі українців оселилися в місті Нью-Йорк і відразу почали відновлювати українські організації, що діяли по таборах Ді-Пі в Німеччині, включно з Пластом. Станиця була заснована в Нью-Йорку в 1949 році. Багато українців хотіли продовжувати своє пластове життя. В перших роках пластові сходи відбувалися в різних будинках міста.

Історія теперішнього пластового будинку почалася в першій половині 1950-х років, коли Пласт Нью-Йорка почав винаймати будинок на розі 9-ї вулиці і 2-ї авеню в Мангеттені. Цей дім був збудований як театр в 1904 р., а у 1928 році його передали під комерційне використання: у ньому містилися магазини, підприємства, студія танців і навіть кімната більярду. У 1954 р. на головному поверсі пан Дармохвал відкрив ресторан «Веселка», що існує і сьогодні.

—”—
«Пласт грав величезну роль в моїм житті, починаючи з таборів Ді-Пі у Німеччині, а тоді в домівці в Нью-Йорку».

пл. сен. Наталя Соневицька

<Ремонт триває, домівка оновлюється

ПРИДБАННЯ ДОМІВКИ

У 1964-му році Пласт придбав цей дім, і відтоді він є нашою сталою «домівкою». В 1968 році відбувся перший ремонт, який перетворив великі зали на менші кімнати. В тих часах тут відкрилася крамниця «Молоде Життя», де продавали пластові однострої, відзнаки, підручники і виряд на прогульки і табори.

—”—
«Ми були горді, що Пласт щось «своє» здобув... Ми не мусили в інших будинках стрічатися».

пл. сен. Ірина Григорович

«Домівка — це наша площа на товариство, гутірки, збірки, впоряд, вечірки, бубни і "стук пук"».

пл. сен. Олексій Пясецький

ЖИТТЯ В ДОМІВЦІ

Протягом останніх 70 років у домівці виховалися тисячі пластунів (3-4 покоління). Тут постійно відбуваються щотижневі пластові сходи, раз на місяць проходять курінні заняття, а з нагоди розмаїтих свят і подій скликаються станичні збірки. Сюди на пластові ради, вишколи, збори і вечірки-забави приїжджають пластуни і гості з інших міст.

Зокрема, в домівці відбуваються ювілейні свята, відвідини св. Миколая, писання писанок, показ фільмів, Андріївські вечори, вечір Юнака, проби студії пані Крушельницької, проби балету пані Роми Прийми, проби танців на дебюти Червоної Калини тощо. Домівка стала місцем навчання і розваги для пластунів і ширшої громади.

Домівка грає велику роль для всіх: від маленьких Пташат до досвідчених сеньйорів, від дітей до батьків, від нових виховників до станичного проводу. Рік за роком домівка радо вітає родини з цілого світу: приймає наймолодших Пташат, прощається з юнацтвом, яке переходить до старшого пластуництва, зустрічає старших пластунів і сеньйорів, які повертаються до неї як виховники, на курінні ради або ж зі своїми діточками і внуками. А тепер, за останніх 20 років, членство станиці зростає завдяки приїзду людей з України. Батьки бажають, щоб їхні діти мали українське товариство і виховувалися в українських організаціях, участь у яких забезпечить здобуття вмінь, що придатуться в дорослому житті.

—”—
«Для мене потіха, що домівка є повна. Фантастично, що ще існує і що далі є багато дітей».

пл. сен. Тарас Ференцевич

Так виглядала домівка на початках >

Це вони творили станицю. >

Старші пластунки і пластуни

Новаки і новачки отримують звільнення з УПН >

II. ДОМІВКА ВІДНОВАЄТЬСЯ

Домівка всім багато віддала протягом 70 років, але тепер сам будинок потребує допомоги: він не відповідає сучасним будівельним вимогам, бракує місця, щоб помістити всіх пластунів разом на сходи, всі дуже скупчені в одній малій кімнаті або в коридорі. Ремонт домівки необхідний.

Настав час перебудувати цілий внутрішній устрій, що передбачає вичищення всіх кімнат, вдосконалення зберігання архівів, реконструкцію стін, заміну недіючого ліфта та технологічної проводки. Також потрібно облаштувати сучасну систему опалення, охолодження, охорони та безпеки. Нові плани поверхів забезпечать подвоєння кількості кімнат, щоб усі пластуни могли відбувати сходи разом. Ще заплановані затишні місця для батьків і гостей, щоб було де зустрітися, сісти та навіть насолодитися кавою чи перекусом у новому кафе.

Ремонт має три основні складові: демонтаж, будівництво, оформлення.

Демонтаж: вичищення домівки (закінчилося).

Будівництво: нові стіни і шафи, електрика на нові спринклери, нові канали тощо.

Оформлення нових приміщень: фарбування стін, меблі, підлога, освітлення тощо.

III. ЗДІЙСНЕННЯ МРІЇ ВІДНОВАЄНОЇ ДОМІВКИ

Кошт проєкту відновлення домівки високий, це \$1,500,000. До сьогодні вже зібрано \$1,330,000 завдяки щедрості нашої громади. Але потрібно зібрати ще \$170,000.

< Сходи новачок: сестрички розповідають, а дівчатка уважно слухають

< Новаки під час станичної збірки отримали посвідки вмілостей

< Новацтво, юнацтво і виховники під час станичного відзначення 100-ліття Пласту. Квітень 2012 р.

Пластова ціль не міняється!
Виховуємо молодь згідно з Пластовою Присягою:
1. Бути вірним Богові і Україні.
2. Допомогати іншим.
3. Жити за Пластовим Законом і слухатись пластового проводу.

Початковий етап: 1952—2020
Оригінальна домівка вже багато віддала минулим поколінням.
Тисячі пластунів сходилися на гурткові та курінні сходи, станичні збірки і свята, змагання, вишколи, ради, вечірки тощо.
«Домівка — наша площа на забаву, сходи, спів, танці, пінг-понг».
«Ми жили тою домівкою — це наша друга хата».
«Я знав до домівки, щоб побачити своїх друзів».

Теперішній стан домівки

Проєкт відновленої домівки

Фото 1. 2-й поверх: Кімната на сходи, Почкальня, Конференція, Канцелярія

Фото 2. Почкальня

Фото 3. Кафе

Фото 4. Кімната на сходи

Фото 5. Кімната на сходи

Домівка відновлюється!
Ремонт необхідний для нашого зростаючого членства та для відповідності вимогам часу.
- більше кімнат для більшої кількості пластунів
- сучасні технології для Інтернет-з'єднань
- привітне середовище для пластунів, батьків і гостей
- приміщення для сходи, рад, з'їздів, вишколів, імпрез, свят, архівів
- відповідність будівельним нормам.

Наступний етап: 2021—2100
Оновлена домівка конче потрібна для теперішніх і майбутніх поколінь.
Тисячі пластунів і надалі хочуть сходитися в кращому середовищі.

«Потрібно мати сходи всім разом в тому ж самому будинку».

«Сучасні технології дадуть нам змогу спілкуватися з пластунами по світі».

* Усі зображення виключно ілюстраційні

Звертаємося до всіх пластунів і до української громади за фінансовою підтримкою, щоб дійти до нашої мети. Незалежно від суми, УСІ пожертви є цінними. Заохочуємо всіх читачів зайти на сторінку plastnyc.org, щоб побачити інформації про плани, нові кімнати і додаткові зміни і способи пожертв, наприклад:

надіслати фонди чеком, або securities, або через [PlastNYC Facebook online](https://www.facebook.com/PlastNYC).

Якщо чек, прошу виписати на: Plast Ukrainian Scouting Organization USA і вислати до: Lida Nolan, Treasurer, 848 South Long Beach Ave, Freeport, NY 11520

Також є можливість обрати спонсорство кімнати в честь або пам'ять членів родини, пластунів, підприємств чи організацій. Всі дані подані на plastnyc.org.

Важливо підкреслити, що всі пожертви будуть звільнені від податків.

«Відновлена домівка дасть можливість створити нову історію на "новий пластовий люд"».

пл. сен. Марта Кузьмович

«Домівка — це спомини, творчість, співпраця і дружба на ціле життя».

ст. пл. Адя Марун

Ваша підтримка допоможе нам закінчити будівлю якнайскорше і знову приймати тисячі охочої молоді наступні 70-80 років. Чекаємо з великим нетерпінням пластунів, батьків і гостей в покращених умовах відновленої домівки станиці Нью-Йорк.

Готуйсь!
СКОБ!

ПОЖЕРТВУЙТЕ ТУТ
www.plastnyc.org/renovation

ПРО АРХЕОЛОГІЧНУ ЕКСПЕДИЦІЮ НА ТЕРЕНАХ АВСТРІЇ

пл. сен. ЯРОСЛАВ ХМАРУК
Фото пл. прих. СОЛОМІЇ СЕРВЕТНИК

Після року регулярних тижневих занять з дітьми австрійський Пласт провів своє Свято весни, яке відбулося 4–6 червня 2022 року в мальовничій оселі Götzweis (Нижня Австрія), поблизу чеського кордону.

До австрійських пластуни на святі цього разу долучилися пластуни з України, які додали чару пластування до насиченої програми.

—”

**СВЯТО ВЕСНИ В АВСТРІЇ ПОСТІЙНО
КІЛЬКІСНО РОСТЕ, ЦЬОГО РОКУ ЧИСЛО
УЧАСНИКІВ ДОСЯГЛО 59 ОСІБ.**

Свято весни 2022 в Австрії було присвячене не тільки опікуну Пласту св. Юрію Переможцю, а також 50-літтю знайдення скіфської пекторалі. Табір мав назву «Археологічна експедиція — повернути таємницю».

Всі учасники табору — це «археологи», які з'їхались, аби святкувати ювілей віднайдення скіфської пекторалі Борисом Мозолевським (50 років було минулого року, але через ковід святкування перенесли).

Пл. сен. Ігор Непийвода після нагородження
Орденем св. Юрія в сріблі

За легендою, місце табору — це улюблена земля Бориса, тому зустріч зробили саме тут (розсекретили документи, і виявилось, що він тут був, хоч незрозуміло, як він виїжджав за кордон. Подейкують, що його жінка працювала в австрійській розвідці і могла потайки вивозити чоловіка сюди...). Багато своїх знахідок Мозолевський ховав десь на території біля нашого СВ.

Отож, під час теренової гри пластуни знаходили різні підказки чи шматки мапи. Також були обманні предмети від розвідки ССРСР, тому наші діти були пильними. Врешті-решт вони знайшли усі скарби та зберегли їх для України.

Загалом наш табір був розділений на сім тематичних експедицій, а саме: «Діів Курган», «Куль-Оба», «Мамай-Гора», «Тіра», «Ольвія», «Чортомлик», «Пантікапей».

Пластунам дуже сподобалась мандрівка в музей аметистів (Amethyst World Maissau) найбільшого родовища аметистів у Європі. Учасники СВ мали унікальну можливість ознайомитися з досвідом розроблення дорогоцінного каміння. Пластуни побачили найбільшу в світі розкрити аметистову жилу, а також одну з найкрасивіших колекцій рідкісних мінералів і дорогоцінних каменів. Найцікавішим було поле скарбів. Діти із захопленням поринули у світ дорогоцінного каміння. Взявши в руки кирки і лопати, вони пішли спробувати удачу в копанні золота та аметистів, і їм це вдалося! Кожен повернувся додому зі скарбами.

Наприкінці кожного дня відбувалася пластова ватра під звуки гітари та чудові співи.

Учасники та учасниці австрійського Свята весни,
червень 2022 р.

Одним із особливих моментів Свята весни 2022 стало урочисте нагородження пл. сен. Ігоря Непийводи орденем святого Юрія в сріблі за величезний внесок у відродження та розвиток Краю Австрія. Слід зазначити, що Ігор Непийвода у квітні 2015 року скликав команду небайдужих, які заснували Пластову групу в Австрії. І вже через чотири роки ми здобули статус Краю!

Також з особливих моментів був нічний алярм, під час якого частина пластуни, юнацтво та сеньйори, урочисто склали Пластову Присягу.

Завдяки бунчужному дисципліна в таборі була залізною. На розході кричали: «До таємниць!» Це настільки сподобалося всім, що при закритті Пластового року всі учасники СВ продовжували на розході кричати: «До таємниць!»

Провід Свята весни в Австрії засвідчує, що всі учасники успішно пройшли табір і мають право носити відзначки Свята весни 2022 року «Археологічна експедиція — повернути таємницю». Також всі учасники СВ в Австрії заслуговують на особливу подяку за старанність, самовідданість, натхненну працю і життєвий позитив. Усі діти були дуже задоволені табором і сказали, що з нетерпінням чекають нових зустрічей на літньому пластовому таборі та сходах від вересня.

Свято весни в Австрії — це не тільки захопливі пригоди та насичена програма з майстерками та різноманітними змаганнями, а й нові знайомства на довгі роки. Вже на третій день ні гостям з України, ні учасникам з Відня не хотілося розлучатися та їхати додому. Але щонайпізніше на наступний рік нас знову буде чекати нова пригода і, можливо, ми всі зустрінемося при ватрі в мальовничій оселі Götzweis.

«ДОБРОГО ВЕЧОРА, МИ З УКРАЇНИ!» – ЛУНАЛО ПОСЕРЕД ВАЛІЙСЬКИХ ГІР

пл. сен. пр. ОЛЬГА МУХА,
референтка преси станиці Лондон

В оточенні природи, настільки мальовничої, що видавалося, ми потрапили на сторінки саги про Володаря кілець, серед невгамовного валійського дощу, який вщухав саме тоді, коли було найбільше треба, та в оточенні овежих отар відбулося щось настільки грандіозне, що ми досі намагаємось це осмислити.

Свято весни Краю Велика Британія у 2022 році на 4 дні втекло з велелюдного Лондона, який бурхливо святкував Платинові вихідні на честь 70-річного ювілею правління Її Величності королеви Єлизавети, й збрало табір на пластовій оселі «Верховина» у Північній Валії загальним чисельним складом... 186 осіб. Чи не найчисельніший від 1990-х!

Керувала усім незворушна комендантка пл. сен. дов. Оксана Літинська, що після усіх своїх Еверестів вирішила взяти ще одну вершину — цього разу таборову. Їй допомагали бунчужний ст. пл. Назар Білозір та незмінно усміхнена писарка ст. пл. вірл. Соломія Петріна.

Табір охоплював три окремі підтабори (за уладами), які очолили, відповідно, пл. сен. Надя Фединяк, ЧХ, пл. сен. дов. Леся Смондуляк і пл. сен. Еля Чурук, ЧХ. Церемонії відкриття й закриття та спільні ватри збирали усіх до купи, а купа була величенька!

ПТАШАТА: НА ГОРУ ТРЕБА... БІГТИ!

Пташацький підтабір налічував 12 пташат (Лондон, Дарбі, Київ, Львів), з якими чудово впоралися 2 виховниці та 2 дівчат-помічниці, які тепер їдуть на пластовий вишкіл. Батьки не залишались осторонь, активно допомагали під час різних занять, співів.

Першунів обирали по днях, щоб дати можливість кожному щодень ставати кращим. Перед закриттям дня найкраще пташа в нагороду отримувало ляльку-пластуна і ляльку-українку, яких треба було берегти, опікуватися ними до наступного вечора.

< Когось із пластунів манять ліси та гори,
інших — небеса, а хтось прагне до води

Завдяки бунчужній пл. сен. дов. Валерії Панчук дисципліна була залізна, навіть батьки боялись і миттю ставали на «струнко». Найбільше нашим наймолодшим пластунам сподобались прогулянки в зоопарк, на море та розмаїті майстерки. А мандрівка за скарбами на гору коло табору стала «вишенькою на тортіку», навіть попри типовий валійський дощ. Дітлахи не йшли, а годину просто бігли догори, і спинити їх було годі. Пташата навчилися читати індійські знаки і за ними легко орієнтувались. Дорогою шукали символи України, а на горі на них чекав скарб — дівчина-Україна, що грала на гітарі. Бо Україна — це всі ми, де б ми не були.

НОВАЦТВО: «СТЕФАНІЯ, МАМО, МАМО!»

Якби в цього табору був гімн, то це точно була б пісня «Стефанія». Новацьке виконання перепостили у своїх інстаграмних розповідях самі Kalush Orchestra — чи це не визнання?! Щоправда, очі новацьких виховників (а комфорт і безпеку новацького табору забезпечували 5 виховників і 3 волонтерки) на третій день вже трохи смикались на мотив «люлі-люлі-гей!», та кого б то лякало... Гостям із сусіднього села (якому теж величезна вдячність за підтримку оселі!), наприклад, дуже сподобалось.

Окрім традиційних майстерок, таборової пошти і «таємного друга», якому усі три дні робились різні приємності, прогулянок, розповідей та пластових звичаїв, 53 новаки й новачки вчилися вишивати, жити в природі, робити ляльки-мотанки, лазити на переправі і багато іншого.

Новацтво збирало і розмальовувало камінчики, дехто потішив цікавими камінчиками свого таємного друга, а дехто виклав цілі повідомлення для знімок з космосу. Тестували воду на «зимність» і навіть черевики на «плавучість» (вода виявилась не зимна, а черевики не плавучі). В останній вечір новацтво навіть збудувало і запалило ватру та самотужки підготувало неймовірні сценки.

Половина дітей раніше не пластувала, та це зовсім не стало на заваді. Наприкінці Свята весни діти просили залишити собі хустку і хотіли повернутися ще. Усіх об'єднала любов до України, а чар пластування консолідував у велику родину.

ЮНАЦТВО: «БУВ ТАКИЙ МОМЕНТ, КОЛИ МИ ВЖЕ ТРОХИ ПОЧИНАЛИ МОЛИТИСЯ!»

Юнацький підтабір, що складався із 63 учасників, 8 виховників та комендантки підтабору, жив своїм активним життям зі всіма атрибутами пластового таборування. Розпочали від гри «Веселий карімат» та майже добровільного здавання солодоців і телефонів старшині, завершили типово юнацькими вибриками, нічними алярмами і чергуваннями на кухні. Щовечірні ватри на злободенні теми — від дощу й

українського весілля до «Доброго вечора, ми з України!» (де наша русофобія була все ще недостатньою), — впоряд і розтаборування під дощем, гутірки й теренівки, розведення ватри «за допомогою одного каремата, 3 сірників і 15 робочих рук», змаги та вилазки до моря, — у програмі вмістилося все.

Кульмінацією табору стала денна мандрівка у Сновдонію — на Glyder Fawr і Glyder Fach Loop через Диявольську кухню й Замок вітрів. Так, саме той, через який у фільмі Волта Діснея «Вбивця драконів» (1981) був один вхід до лігва Дракона. Впродовж майже 7 годин (із усіма церемоніями, вигуками захвату й фотографуванням) учасники подолали понад 8 км, взяли висоту 855 м і навіть нікого не загубили! Взуті у мандрівні черевики відчайдухи долали гірські струмки та річки, кам'яну пустелю, гігантські сходи і навіть Чортову кухню.

Ще ніколи канапки не смакували так добре, а потім так солодко не спалося. На зворотному шляху ми спитали юнаків: «І як воно?» Кажуть: «Файно. Тепер ми розуміємо, що в житті інколи краще не оглядатися і не дивитися донизу. Був такий момент, коли ми вже трохи починали молитися... Але ж наскільки воно цього варте!» Сподіваємось, цю пластову правду вони пронесуть через усе життя.

Перекуска під час мандрівки смакує по-особливому

1. Дорогою на Свято весни, у передчутті яскравих пригод
 2. «Горить ватра, горить ватра! Дивіться, дивіться: це юнацтво...»
 3. Свято весни відкриває комендантка пл. сен. Оксана Літинська
 4. Особливий момент табору — запряження пластуна Влада Чиркіна
- Світлина з фотоархіву станиці Лондон

Одним із особливих моментів стало запряження пластуна станиці Лондон Влада Чиркіна. Складання Пластової Присяги відбулося чи не у найбільш екзотичному місці, яке лишень можна вигадати, — на самісінькому Cantilever stone, що виглядає достоту як Язык Троля (хоч той і в Норвегії)! Тим часом пластове товариство тримало величезний прапор України й вітало нового повноправного пластуна пластовим гаслом «СКОБ!» на всю північно-західну Валію.

Вітаємо першунів: пл. уч. Анастасію Пересунько та пл. уч. Богдана Мамчура, які стали справжніми рольовими моделями для усіх таборувальників і з якими ми вже маємо великі й далекосяжні плани. Трічі «Слава!»

ГОСТІ Й БАТЬКИ: «НАШІ ДІТИ ЗНОВУ ПОЧАЛИ СМІЯТИСЯ І ПЛАНУВАТИ МАЙБУТНЄ»

Чи не найбільшим викликом цьогорічного табору було запрошення новоприбулих дітей з України, далеко не всі з яких належали до Пласту раніше. Виховницький склад готувався до цього з усією серйозністю: вислухав лекцію про комунікацію з дітьми, що мають травматичний досвід, обговорив припустимість нічних алярмів та інших голосних звуків, запланував варіанти дій на різні випадки, прорахував, як нагодувати усе це товариство. Величезна подяка усім «паням з кухні» (і ще одному панові), які давали собі раду із майже двома сотнями, що трічі на день «з'їли би коня» — це вам не «вільна каса!», а майже 200-годинних писків водночас. А коли вони ще й спекли справжні пляцки, аби привітати уродинників! Ремамент — спальники, намети, каремати — і транспорт збирали усім добрим людом. Не приховуємо, що на початку ми добряче таки нервували. На другий день менше, на третій ще менше... А коли отець Тарас вдягнув фіолетову хустку ПластПриятю, то геть перестали.

Бо уже за кілька годин після повернення дітей їхнім батькам (а ми пам'ятаємо, що, за британською народною мудрістю, діти діляться на щистих та щасливих!), наші батьківські чати сповнилися захопленими відгуками та подяками за те, «як вони виростили», «як же сяють очі», «вони знову можуть сміятися!» і «о Боже, тепер вони ідуть УСЕ!» Ось так воно працює, це цілоте таборування.

А далі... Далі усі наші станиці тріщать від нових зголошень, а оселя «Верховина» чекає нових пригод, адже літній табір відчинить свої гостинні «двері» 31 липня на два тижні нескінченних пластових пригод.

Дякуємо за спонсорство нашого веселого автобуса Barney Guthrie and Adrian Clarke (Clinical Partners LTD), YMCA Stoke-on-Trent за невідмовного буса й Марка, благодійникам Martha Brass, Atam Sharma, Robin Threapleton, Ruta Kisio та Lithuanian Community in Leeds, за спальники і каремати польської спільноти Лондона, а за вкладку також СУБ Лондон.

Також дякуємо за збереження та підтримку пластової оселі пл. сен. дов. Анатолію Тарковському, Гані Ткачук, Данилові Вільчинському, Іванові Кулику, Мирону Рибчаку та всім-всім неймовірним виховникам, які вижили і поїдуть ще, бо як не ви, то хто?

Доброго вечора, ми з України!

ЧОМУ ПЛАСТ НЕ СТАНЕ ЧЛЕНОМ WOSM? (ГУТІРКА ПРО ПЛАСТОВУ ІНКЛЮЗИЮ)

пл. сен. ЮРІЙ ЮЗИЧ, ОЗО

Цей текст — відгук на реакцію багатьох пластунів і пластунок в одній закритій групі Фейсбуку щодо відзначення Залізним Пластовим Хрестом загиблого на фронті православного скавта України. Реакція така, що не може український скавт отримати пластове відзначення, бо він не пластун. Навіть якщо він свій бізнес у Києві вів принципово українською мовою і загинув добровольцем на фронті за Україну.

Теза Бі-Пі про те, що можна бути все життя в Пласті й не стати пластуном (і навпаки) постала «у всій красі» на конкретному прикладі. Основоположник світового скавтингу твердив, що можна бути пластуном, не будучи в Пласті: саме так Бі-Пі пояснював, що св. Юрій був пластуном. Сьогодні в Пласті це не актуальне.

Треба пройти всі вишколи, скласти Присягу, і лише тоді... Можливо... Однак якщо хтось не був у юнацтві, а лише відбув вишколи і присягнув, пластуном (не формальним, а фактичним) не стаєш. Бо «ти не наш» (не проходив із нами КВТ, наприклад). «Ми його не знаємо», «він якийсь не такий» тощо.

Бо ми вже давно — у більшості — спокійно ставимося до тих, хто присягав бути вірним Богові, але згодом став атеїстом. До тих, хто присягав бути вірним Україні, але зник із горизонтів десь 24 лютого. Адже вони наші давні друзі і подруги.

При цьому брат у скавтингу (типове скавтське звертання) із православних скавтів, який загинув за Україну, — не наш. Той, хто як мало з нас виявив найвищу любов, свою вірність Богові й Україні — не наш. «Давайте йому якусь іншу медаль вигадасмо». Фактично — індивідуальну. Бо навряд чи (і дай Боже!) таких буде багато.

Ми можемо ще десятиліттями вести дискусії про суть інклюзії в Пласті. Про визнання, наприклад, права на порушення Присяги тих, хто її давно порушив чи порушує (замість зробити свій особистий вибір і дати шанс тим, кому Присяга є важливою). Пласт для багатьох став клубом хороших друзів і подруг дитинства, молодості. І ця дружба стала головною цінністю. Фактично, підмінивши Присягу, яку краще змінити, щоб було спокійніше на душі, коли збираєшся на чергову курінну раду.

Автор і побратим-пластун із куреня ОЗО Андрій Ковальов. Околиці Києва, 11 квітня 2022 р.
Фото Миколи Тимченка

Популярна «пластова» теза «не був у юнацтві» у випадку православного скавта стала підставою для ширшої максими: «не був у Пласті». Той, хто приходить з громади під декларовані пластові цінності, спершу не розуміє цього виклику. Інтегрується з тими, хто в юнацтві був (зверніть увагу — не про цінності йдеться). Багато з них довгі роки живе з внутрішнім неспокоєм, бо є вища раса: ті, хто в юнацтві був. Вони, ветерани пластування, краще знають, як ті цінності (панібратства?) трактувати.

В умовах переслідування поляками, відтак діяспор, Пласт перетворився на закрити організацію — для українців («своїх»). Більше того, Третій пластовий конгрес у 1988 році вирішив, що критерії членства мають залишатися високими (вічна українська діаспора проектувалась «на довгу скалю») і що українська мова має бути обов'язковою в Пласті. Ідея правильна, але в умовах перенесення пластового руху «в край» (Україну) вона ще більше посилила замкнутість Пласту.

Інклюзивний унітарний Пласт із точки зору світового скавтингу — коли нас ще могли прийняти до WOSM у 1990-х — передбачав відкритість до національних меншин новоютою (відродженою, як нам здавалось) держави Україна, в якій кожна національна меншина має право на ведення занять «рідною мовою». Сьогодні до цього інклюзивного скавтського набору від WOSM напівофіційно додалось ще визнання сексуальних меншин.

Навіть якщо Пласт формально дозволить членство атеїстів і вийде на прайд, нас до WOSM все одно не приймуть. Бо сьогодні Пласт і далі не здатний відповісти на головний, хоч і простіший виклик: відзначення православного скавта, який поліг за найвищу пластову цінність, яка нас найбільше об'єднує, — вірність Україні.

Бо Пласт як не мав у 1990-х, так і не має сьогодні інтеграційної моделі свого розвитку. Моделі включення, а не поглинання інших скавтів України. Визнання, а не «заява-вишколи-присяга». Бо членство Пласту у WOSM сьогодні і в майбутньому передбачатиме не лише інтеграцію в свою оргструктуру православних, кримськотатарських чи ромських скавтів (на прикладі ідеї відзначення загиблого скавта видно, що ми й щодо простого кроку в цьому напрямі маємо сильне противлення). Але і всім відомою «парасольковою» організацією, створеною за згодою і за підтримки Богдана Гаврилишина.

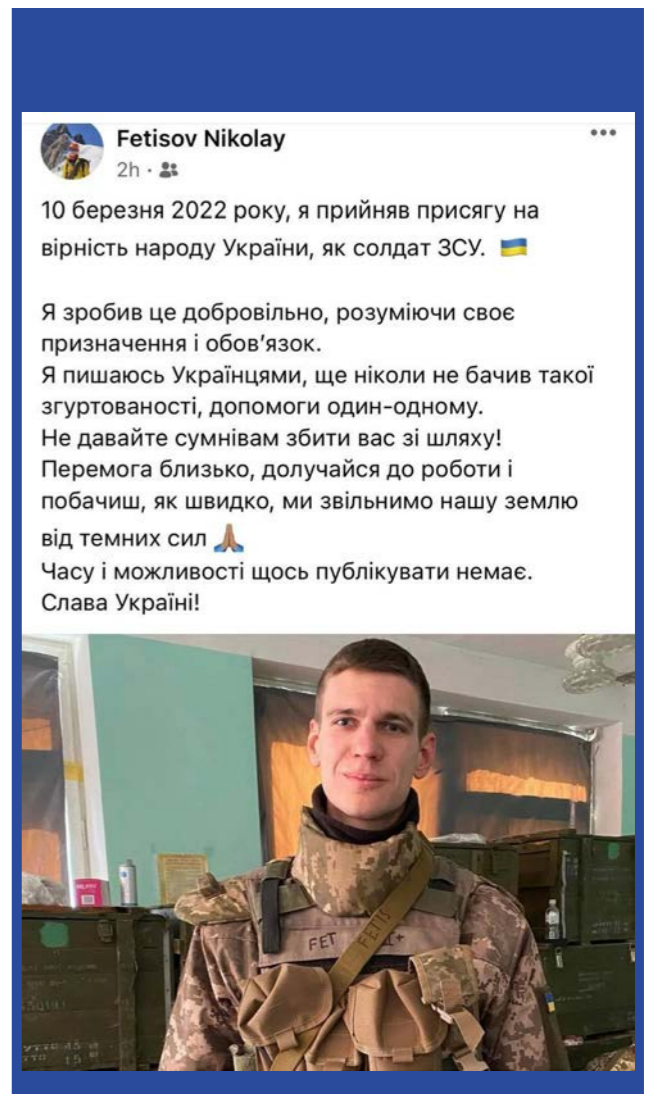
Ідея входження Пласту у WOSM і надалі стопоритиметься не через наш «націоналізм» чи «релігійність» (вірність Богу й Україні). І не через нашу «невідповідність» скавтському методу, якому ми насправді дуже відповідаємо. Бо, наприклад, в Угорщині членська організація WOSM має не вісім, а лише п'ять елементів скавтського методу (один із яких звучить як «угорська свідомість», з акцентом на релігійності).

Навіть якщо ми матимемо 100 000 членів, організація, яка вже сьогодні представляє Україну у WOSM і займає (хоч формально) українську державницьку позицію, має сама погодитись позбутись свого членства у світовому скавтському русі. А в разі такої згоди, що само по собі є надскладним завданням, Статут Пласту (як і наші оргполітики і практики) має передбачати, зокрема, можливість включення осередків «організації-помилки».

—”

ЯКЩО КОРОТКО, ТО ПЛАСТ У WOSM НЕ ВЗЯЛИ І НЕ ВІЗЬМУТЬ НЕ ЧЕРЕЗ НАШ ПАТРІОТИЗМ ЧИ РЕЛІГІЙНІСТЬ, А ЧЕРЕЗ ТЕ, ЩО МИ СПРАВДІ НЕ ІНКЛЮЗИВНІ.

І ця неінклюзивність, передусім, виявляється не в ставленні до тих, хто по-своєму трактує вірність Богові (у WOSM є багато дуже релігійних організацій), а через те, що ми реально дуже закрита організація, місцем сімейна (де замість скавтського братерства часто культивується панібратство). Ми ж навіть не можемо визнати братом у скавтингу — пластуном — того, хто на фронті загинув за Бога і Україну.

Православний скавт України Микола Фетісов віддав життя за Батьківщину.
Слава Герою!

ТРИ МІСЯЦІ ДО ПОВЕРНЕННЯ

Кривий Ріг — Рогатин — Львів — Кривий Ріг

пл. сен. НАТАЛІЯ БУКОВШИНА —
«Лента», ДК

24 лютого ділить кожне українське життя на «до» і «після». Кожна випущена тоді ракета влучила в серце. Вперше за довгі роки ти не розумієш, що і як далі. У тебе в голові купа думок, вони спілігаються, змішуються, не дають тобі спати.

Ти віриш у перемогу. Віриш беззаперечно. Робиш, що можеш, інколи понад сили. На «морально-вольових». Те саме роблять твої діти. Ніби востаєш у новий стан, у стан війни у твоїй Україні, знаходиш там свою нішу. Ще боїшся повітряних тривог. Йдучи з дому, перехрещуєш дітей, промовляючи про себе молитву (аби не востанне)...

— ” —

**НАСТАЄ ТОЙ САМИЙ РАНОК.
ВОРОГ БЛИЗЬКО.
ЛИШАТИСЯ НЕБЕЗПЕЧНО.
ТРЕБА ВИРШИТИ. ДОВЕДЕТЬСЯ
ІХАТИ, АБИ ВРЯТУВАТИ ДІТЕЙ.
ЦЕ СКЛАДНЕ РІШЕННЯ, МАБУТЬ,
НАЙСКЛАДНІШЕ У ЖИТТІ.**

Лишаєш кішку мамі, збираєш найнеобхідніше, не знаючи, що може знадобитися і куди їхати.

Ми їдемо разом. Разом із тими, хто був з нами усі ці дні. Із пластунами. Капелан станиці за кермом. Важка дорога, тягнучки... Отець Іван везе нас вперше, періодично жартує. На задньому сидінні спокійно сплять старші діти. У черзі перед блокпостом тисячі людей поруч з тобою. «ДІТИ» великими літерами чи не на кожній автівці. Всі вимушені тікати від війни. У когось вже немає куди повернутися. Ніхто точно не знає, де опиниться за день-два. Страх у очах. Тварини у переносках, нервові погляди, часто різкі рухи довкола. Чи думали ми, що опинимось тут, серед усього цього?

За півтори доби ми в Рогатині. Я вперше тут, але нас зустрічають пластуни, а значить, можна видихнути. Чай і малинове варення у Наталки Пилипів, і ось уже друг Ярема везе нас подивися житло. Школа для дітей з інвалідністю у невеличкому селі Черче — привітна і затишна, ніби дитячий садочок. Директорка, пані Надія Шемберко, готова допомогти усім, чим може, такий же привітний персонал... Ми лишаємося.

Тут ми в умовній безпеці. Все для нас. Але ти постійно у стрічці новин. Фізично тут, а насправді там. Можна спати, але не можеш, бо душа відлітає вечорами додому, до тих, хто лишився... Але діти сопуть солодко, це радує, виправдовує те, що поїхали.

< Пластунки з Кривого Рогу біля старовинної церкви св. Василія Великого в с. Черче: Олена Нечепуренко, Валерія Єрмілова, Уляна Єрмілова, Анна Бекеша та Наталія Буковшина, Великдень 2022 року

Ми встаємо із подругою Шервуд рано. П'ємо каву і дивимося на світанок. Розуміємо, що мріяли б бути тут, але в інших обставинах. Хочеться таборувати, мандрувати, ба навіть мати звичні проблеми. Але війна розділила життя. Між січнем і лютим — прірва. Прірва розміром із весьвіт Бучі та Ірпеня, Маріуполя і Херсона, Куп'янська і Кирилівки...

Неможливо робити нічого... Знаходимо заняття серед волонтерів. Зустрічаємо Нусю з неймовірною енергією, навколо якої створюється, чи то оновлюється, волонтерський рух у Рогатині. Дні пролітають швидше. Ходимо пішки з міста в село. Нас точно вважають дивними, але ж інакше і бути не може...

Пласт у Рогатині проводить заходи — тепло і з душею. Вдягаємо однострої — відчуття, наче вперше... Колись боялися, що цього зробити вже не зможемо. Хотіли не брати їх з собою, аби зробити виїзд безпечнішим. Але потім я побачила, як моя старша донька потай відкрутила лілейки і сховала у наплічник... Розплакалася, дозволила взяти повний однострій. Мали скласти у наплічник цю частину життя, бо вона була на найпочеснішій, на центральній полиці у душі...

Подруга Шервуд поверталася раніше, на роботу. Життя у Кривому Розі пристосувалося до війни, прифронтовий статус міста вимагав діяти. Вирішили спільно, що лишусь надовше, поки це буде можливо, щоб забезпечити наших дітей.

Весна проходила непомітно... Війна тривала. Звільнили Київщину. Ми продовжували жити хорошими новинами. Біль у серці не вщухав. Поранена, незломлена Україна. Їй точно стане сил перемогти. У цьому не сумнівався ніхто.

У кінці травня мене також викликали на роботу. Ворожі війська були відкинута від Кривого Рогу на більшу відстань. Ми могли повертатися додому. Подвійне відчуття: хочеш поїхати, але тут, у Рогатині, у Черчі лишаєш частинку себе, тому переступаєш поріг зі сльозами на очах... Сумуватиму за запахом тостів у коридорі, за пікніками і поїздками, за пластовими заходами і кавою біля пам'ятника Роксолані... Безмежно дякуємо кожному, хто був поруч у ці місяці!

І ось ми у Львові... Гуляємо вулицями, п'ємо каву, плануємо майбутнє... Дорогою супроводжує відчуття, що починається новий етап у житті. У нас був час все обдумати, підготуватися, зробити висновки, аби жити у новій реальності...

Знайоме місто Лева цього разу пропонує нам дещо таке, чого хотілося, чого не вистачає: дуже вчасне запрошення Олі Свідзинської на виставку, що присвячена 110-літтю Пласту та 100-літтю куреня «Лісові Чорти». Йдемо, не сумніваючись. Діти перепитують: «Наталко, а правда, там все про Пласт?» Нарешті можу видихнути: максимум корисного, те, що знайде новим розумінням у новацькі і юнацькі голівоньки, осяде там і дасть потрібні плоди.

Ось ми у музеї... Історична будівля. Дихає минулим, огортає пам'яттю. Ми відтепер «В пожежах всесвітніх»... Знайомимось... І кружляємо очима... Все пластова! Слухаємо і фотографуємо, бо хочеться згадувати... Не віриться, що в одній залі вдалося стільки усього зібрати! Новацтво сором'язливо ставить запитання, юнацтво вже багато розуміє, але ходить з відкритими ротами...

Ми залишили записи у книзі відгуків. Але я часто згадую виставку й нині. Вони змогли! У такий складний час відкрилися, між тривогами, не боячись (а може, й боячись) ворожих ракет, такі показали, який Пласт, як він ріс, як змінювався і жив, як змінював кожного з нас.

— ” —

**ПИШАЮСЯ, ЩО МИ СЕРЕД ТАКИХ
ЛЮДЕЙ, СЕРЕД ПЛАСТУНІВ, ЛЮДЕЙ, У
КОЖНОГО З ЯКИХ СВІЙ ФРОНТ.
БОРОТЬБА – НЕВІД'ЄМНА ЧАСТИНА
ЖИТТЯ, БОРОТЬБА ЗА УКРАЇНУ.**

Знайомий потяг... Ми їдемо. Багато хто повертається додому. Ніколи не зрозумієш, наскільки любиш рідне місце, якщо не покинеш його ось так, вимушено. Воно зустрічає весною. Вперше за три місяці помічаєш її: зелене листя, яскраві квіти, свіжі домашні рушники і рідні капці з зім'ятими задниками. Вдома!

✓ Оглядини виставки.
Новачки шукають відзнаки свого уряду

Ти знаєш, що робити. Тут у тебе є власна ніша. Ти частинка великої картини, дієвої, правильної. Ти любиш це. Отець Іван схуд за ці місяці. Служить Літургію, а ти згадуєш мимоволі, як він допоміг тоді, у безрезні. Поруч стоять рідні люди. Ми підемо разом пити каву...

— ” —

**«ГОТУЙСЬ!» –
КРИЧАТЬ НОВАКИ У БОМБОСХОВИЩІ.
ДОБРИЙ ДЕНЬ,
ПРИФРОНТОВИЙ КРИВИЙ РІГ!
ДО РОБОТИ! ПАМ'ЯТАЄШ,
ПЕРЕМОГА НЕМИНУЧА!**

Від редакції
Про виставку «В пожежах всесвітніх», присвячену 110-літтю Пласту і 100-літтю куреня «Лісові Чорти», чекайте статтю у наступному числі журналу. Станція Кривий Ріг знайшла можливість відновити регулярні заняття у травні 2022 року, отримавши приміщення в укритті одного з вищих навчальних закладів міста.

<
Оглядини виставки. Подруга Ольга Свідзинська розповідає про найголовніші пластові книги

<
Спільна фотографія після екскурсії

<
Новацькі сходина у Кривому Розі в укритті під час повітряної тривоги, травень 2022 року

ВОЛОНТЕРИ: ROCM Aidan

пл. сен. ЮРІЙ ЛЕСЬКІВ, СМ

Для допомоги військовим та цивільним громадянам (вразливим верствам українців, які потерпіли від російської збройної навали) діють не одна, а багато армій волонтерів у різних країнах світу. Щоб докладніше описати цей надскладний мурашиний процес, потрібен обсяг не одного журналу, а може навіть і кілька книжкових томів. Щоб залишилися в пам'яті теперішні події, діяльність і внесок для подолання спричиненого москвитами лиха, розповімо про окремі організації. Це колись допоможе скласти загальне уявлення про волонтерські процеси, які відбуваються сьогодні, на наших очах. У цьому числі журналу — про РокМайдан (RocMaidan).

Як і в 2014-му, хто зі свідомих українців не воює, той допомагає армії. У своїй волонтерській діяльності отримав позитивний досвід співпраці з чудовим українським середовищем з Рочестера (США), і допоміг мені в цьому пл. сен. Мирон Баб'юк, СМ, який мешкає саме у цьому місті. Коли у медиків деяких військових підрозділів виникла потреба в ліках та інших медичних засобах, друг Мирон порадив: «Зверніться до провідника РокМайдану Володимира Павлюка». Протягом неповних трьох місяців співдії різні військові медики отримали індивідуальні медичні аптечки, спеціальні наплічники, а також багато різних медикаментів та інше необхідне. Разом зі зверненнями армійських лікарів до нас потекли прохання від потребуєчих людей Київщини, Харківщини, з Донеччини і півдня України. Всі отримали допомогу, і величезна заслуга в цьому — РокМайдану.

Коли з'явилася хвилька перепочинку, поспілкувався з членкою комітету згаданої організації Оленою Ділай.

— Пані Олено, як ви сформували таке велике дружнє середовище довкола вашої організації і як РокМайдану вдалося розвинути волонтерську діяльність у мегавеликих масштабах?

— Коли розпочалася війна, не було такого, що когось із волонтерів про щось треба було просити. Людина сама оцінює, в чому найбільш корисна і які саме завдання може виконувати. Ми різні за фахом, складом характеру, але кожен має сильні сторони.

<
Юлія та Володимир Павлюки із відвідувачем американського фестивалю в Рочестері. Цей чоловік (ліворуч) приїхав з міста Бафало, щоб відвідати фестиваль, і дуже підтримує Україну. Фото Лариси Чолач

Я від 2014-го була тривалий час активною, тепер, після перерви, знову включилася в працю. Адже кожен переживає кризу по-своєму: один впадає у депресію, хтось інший вихід шукає, а хтось з головою поринає в діяльність. З тих третіх і я. У 2014 році очолювала місцевий осередок «Союзу Українок», відтак розпочала волонтерство в РокМайдані. Тут зібралися професіонали у різних ділянках. Отже, ми розподілили обов'язки. Я, наприклад, веду кореспонденцію, пишу подяки.

Розповідаючи про РокМайдан, передусім скажу про родину Павлюків. Це надзвичайні люди! Не уявляю, звідки в них береться енергія і невичерпне нахнення. Думаю, наша організація не мала би жодного шансу зрости до теперішнього рівня, якби не Павлюки. Жодна організація не може ефективно працювати без провідника. Володимир започаткував РокМайдан і невтомно веде його від 2014 року. Він налагодив випробувані зв'язки з українськими волонтерами та компаніями, що перевозять вантажі. Завдяки цьому ми мали змогу пересилати гуманітарну допомогу до України навіть тоді, коли можливості перевезення були обмеженими. Володя має вроджений талант співпрацювати з людьми, в його роботі завжди є добре вималювана мета і чіткість, він координує роботу групи відповідно з нашою метою. Він розуміє потреби компромісу та ніколи не йде на конфронтацію. Завдяки йому ми почуваємося згуртованими, кожен відчуває свою вагу в організації. Юлія, не маючи якогось особливого статусу чи титулу, є абсолютно в кожній сфері нашої діяльності. Вона створює списки для збору гуманітарки, координує закупівлі через інтернет-систему Амазон, відповідає на запити електронною поштою, координує різноманітні проекти. Вона присутня на більшості фестивалів, збирає товаришок у себе вдома, щоб пакувати медикаменти для України. Неможливо перелічити все, що роблять Юлія і Володимир. Павлюки ставлять себе на задній план, але вони є нашим фундаментом і рушійною силою.

У 2014 РОЦІ НЕ БУЛИ ТАКИМИ ЧИСЕЛЬНИМИ: МЕТА БУЛА ДОПОМАГАТИ ПОРАНЕНИМ З РЕАБІЛІТАЦІЄЮ, А ТАКОЖ СИРОТАМ, ВДОВАМ. МЕДИЧНА ДОПОМОГА ДЛЯ НАС ЗАВЖДИ БУЛА І Є НА ПЕРШОМУ МІСЦІ.

< Частина молодечої групи, яка працює на складі збору гуманітарної допомоги: Марійка Халабурда, Наталя Лебедко, Віктор Базюк і Наталя Костів. Фото Наталії Савки

Ми розпочали співпрацю з InterVol — місцевою волонтерською організацією. На наших теренах є п'ять різних госпіталів, дві великі госпітальні системи. Це величезні медичні комплекси. InterVol отримує від госпіталів надлишкове спорядження і розподіляє його по світу, де найбільш потрібно. З ними ми вісім років підтримували зв'язок, і тепер вони одразу ж погодилися організувати першу збірку. Це за обсягами була шалено велика гуманітарна допомога.

InterVol кинув клич по всьому округу Монро, і американці почали приносити речі. Це був початок акції: всі немов спаралізовані (ніхто не знав, що потрібно, а що ні). Інтерволівці мають досвід допомоги різним країнам. Вони порадили: збирайте шкарпетки, білизну, зубні щітки і підгузки (для дорослих та дітей), а також засоби жіночої гігієни та спальні мішки.

Після двох днів збірки я жажнулася (у добром розумінні слова): геть усе приміщення було забране пелюшками. Але є — то є. Почали їх надсилати. Акція перетворилася у кількатижневу: пакування, тоді — на корабель, тоді доставка до Польщі, відтак в Україну. Згодом ми зрозуміли, що все це дуже потрібно. Ми жартували між собою: якщо Рочестер буде знаний по світу завдяки пелюшкам — в цьому нічого поганого не буде (виявилось, що дорослим і дітям в шпиталях України все дуже придалось). А ще «амбуланси», тобто автомобілі невідкладної медичної допомоги. Таких на сьогодні ми надіслали в Україну вже сім.

Керівником нашого округу Монро є Адам Белло. Він звернувся до РокМайдану із запитанням: чим можемо допомогти? Володимир Павлюк каже: «Якщо є змога, відшукайте, будь ласка, кілька карет швидкої допомоги». Перша реакція: це неможливо! Але Адам Белло кинув клич до різних компаній швидкої допомоги. Між іншим, деякі з цих медичних закладів співпрацюють, зокрема, з пожежниками. Очільник округу за кілька днів сказав, що є три карети. Кожне авто добровільці ще й напакували медичним спорядженням: аптечки, целокси, турнікети... Пожежники надали спецодяг для гасіння пожеж.

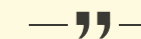
За декілька тижнів ще одна компанія з іншого округу надала два авто невідкладної медичної допомоги. Отже, ми передали п'ять карет швидкої допомоги і 200 наборів пожежних костюмів. Окрім того, надали іншу поміч: знеболюючі засоби, різноманітні медикаменти.

В якийсь момент Юлія Павлюк сказала: «Зробимо список потрібних речей з інтернет-сервісу Amazon». Таким чином, ми проводимо медичну збірку із залученням Amazon. Син Юлії і Володимира Денис — це наш айтішник. Він створює для нас QR-коди, розробив і підтримує веб-сторінку. Так ми отримали з Amazon багато речей, що їх люди купили для потреб України.

Ми не зупинилися. Юлія подає нову ідею: тепер купуємо шкільне приладдя. В громаду пішов новий клич. Ми вирішили трошки допомогти діткам.

Повернімося до співпраці з InterVol. Після їхньої першої збірки, як розповідала, ми отримали легкий шок. Ми зрозуміли, що малий РокМайдан зріс до рівня центральної організації щодо допомоги Україні. І кожна гуманітарна організація почала нам передава-

ли допомогу. В цей час ми купили ще два авто невідкладної медичної допомоги.

ЩОДО ГУМАНІТАРНИХ ВАНТАЖІВ — МИ ПЕРЕДАЛИ В УКРАЇНУ ОДИНАДЦЯТЬ КОНТЕЙНЕРІВ РІЗНОМАНІТНИХ ВАНТАЖІВ.

Переносні рентгенапарати. Вартість одного — 52 тис. доларів. Ми придбали два апарати і надіслали в Україну. Потрапили вони туди, де були найбільш потрібними.

Ми закуповуємо величезну кількість ІФАК. Це індивідуальні аптечки першого рівня для госпіталів, для територій, де госпіталі розбомблені, а також для військових медиків на передовій. Вартість однієї такої аптечки — приблизно 120 доларів. 600-700 доларів коштує один укомплектований наплічник для військового медика.

Ми також допомогли іншим організаціям. Передали 20 тис. доларів для «Союзу Українок» тут, в Америці, і союзники змогли закупити шість зовнішніх фіксаторів для надання допомоги при складних переломах кінцівок. 15 тис. доларів РокМайдан передав організації українців Америки «Охоронці надії», яка займається придбанням і доставкою їжі.

Також об'єднуємо групу людей, які беруть участь у різних фестивалях. Член РокМайдану Тимко Сухенко співпрацює з організаторами фестивалів. Отже, домовляється про безкоштовне розміщення на фесті стола. Там волонтери роздають летючки, розповідають про те, що діється в Україні. При цьому відбувається збірка грошей на добровільні цілі.

Інші громадські організації у США, і не лише українські, теж проводять схожі фандрейзингові кампанії. Наприклад, нещодавно гольфовий клуб «Бреймар» під час турніру зібрав понад 10 тис. доларів і передав нашій організації для доставки їх потребуючим в Україні. РокМайдан — це стовідсотково волонтерська організація. Ми нікому не сплачуємо зарплатню. Всі наявні в нас кошти передаються в Україну.

— А як із доставкою вантажів? Прошу розповісти про це докладніше.

— Перша збірка з InterVol загалом започаткувала велику кампанію збору речей для України. Ми почали з того, що найняли контейнери для речей, які приносили люди. Діємо під парасолькою Українського культурного центру Рочестера, який допоміг з контейнерами. За два тижні всі вони були повними. Таким чином, контейнери для зібраних об'ємів гуманітарної допомоги виявилися замалими. Ми змушені були вишукати великі склади компаній з перевезення вантажів. Так ми звернулися до компанії Хехох. Свій склад вони дозволили використовувати майже безкоштовно.

Приміщення величезне. Ніхто з нас не мав досвіду пакування піддонів. Ми зрозуміли, що надсилати допомогу не так просто, як здавалося. Треба органі-

зувати логістику, що і куди надсилати... Наталія Савка, Оля Шило, Ірина Лико-Смик, Мирон Коваль налагодили функціонування складу. Але були й курйозні моменти. Коли ми однієї неділі прийшли запаковувати вантажівку, контейнери виявилися в порядку, а от у двері не влязуть! Ці четверо волонтерів дуже гарно все скоординували і виробили схему, щоб уникнути подібних ситуацій у майбутньому.

Окрім того, наша молодь сказала, що хоче мати свою молодечу команду. Ми поставилися до цього трішки з осторогою. Чи знатимуть, що робити? Однак вони показали, наскільки можуть організуватися. Чудова когорта молодих людей! Одна з наймолодших волонтерок, Ірина Дівонька, очолила інших, а ще серед найактивніших — Олег Савка, Денис Павлюк, Наталія Костів і Джонні Гринишин. Він став невід'ємною ланкою у справі налагодження перевезень.

Тут мушу сказати про важливу деталь. Ми без проблем знаходили водіїв, які безкоштовно перевозили вантаж до Нью-Джерсі, щоб звідтіля надсилати за океан.

За активну співпрацю слід подякувати Культурному центру Рочестера і його голові Романові Кшисяку та скарбнику Тарасові Яйку. Загалом до волонтерської діяльності долучається вся громада. Це і пластуни, і сумівці, і представники багатьох інших об'єднань. Отримуємо допомогу від кожної парохії.

Співпраця з владою та політиками — теж важливий момент. До цього залучений голова нашої Кредитної спілки й одночасно почесний консул України в Рочестері Олег Лебедько.

— Розкажіть, будь ласка, про місію вашої організації та походження назви.

— РокМайдан — добродійне позаполітичне об'єднання.

— ” —

НАША МІСІЯ – НАДАВАТИ ДОПОМОГУ ПОТРЕБУЮЧИМ. МИ НАМАГАЄМОСЯ ПІДТРИМУВАТИ РОЗУМІННЯ СЕРЕД АМЕРИКАНСЬКОЇ ГРОМАДСЬКОСТІ, ЩО ВІЙНА ТРИВАЄ, ЩО Є РІЗНОМАНІТНІ ПОТРЕБИ.

Назва — це перші три літери назви нашого міста англійською та слово «Майдан». Ми виникли у 2014 році, тому тлумачити це слово немає потреби.

> Медичне обладнання для України, отримане від місцевого госпіталю. Фото Олени Ділай

> Команда РокМайдану у 2022 році: Юлія Павлюк, Соломія Лаба, Андрій Шестопаляк, Ірина Лико-Смит, Роман Кшисяк, Олег Лебедько, Олена Ділай, Оля Шило, Ірина Бирк, Дарка Гавришків, Наталія Савка (з онуком Левчиком), Оля Савка-Осипов. Тримать прapor Володимир Павлюк та Денис Павлюк. Світлина з фотоархіву РокМайдану

— Які плани на найближче майбутнє?

— Братимемо участь у різноманітних фестивалях, які відбуватимуться влітку. Це чудова можливість збірки коштів для потреб України.

Наші молоді пластуни теж зайнялися фандрейзингом. Вікторія Фарміга від Пласту Рочестера мобілізувала пластову молодь, сумівців і танцювальний гурт «Калина» на пробіг п'ятикілометрівки. Таким чином вони теж зібрали гроші на гуманітарну допомогу від РокМайдану.

Пластуни Софія Крожер та Олесь Оришкевич допомагали організувати збірку коштів.

Також ми співпрацюємо з мистецькими організаціями й окремими авторами. У вересні відбудеться виставка-продаж, під час якої мистці демонструватимуть свої роботи: ліпнину, картини, скульптури, вироби з металу, художню фотографію. Відбувається також розпродаж робіт. Виручені кошти перейдуть до РокМайдану на допомогу Україні.

Тут не можна не згадати бухгалтера РокМайдану Марину Надточій. Її внесок у роботі з коштами є значним. Також Олю Савку-Осипів, що розробляє дизайн летючок, футболок, створила лого організації. Ірина Брик і Дарка Гавришків поширюють інформацію та звертаються до різних організацій.

До нашого гурту належить адвокат Андрій Шестопаляк, який допомагає в питаннях біженців. Він провів декілька інформаційних зустрічей з громадою та новоприбулими іммігрантами.

Важливий напрямок — соціальні мережі. Волонтерка Тетяна Самодурова підтримує всі наші сторінки, слідкує за тегами, репостить для нас. Пластунка Дануся Ковальчук разом з чоловіком Романом підтримує зв'язки з медичними установами та окремими медиками. Отримані ліжка для українських госпіталів, медичні ліжка на колесах — заслуга цього подружжя. Отож, багато вже зроблено, а маємо намір зробити ще більше.

Ми об'єднали команду професійних людей. У вільний час ми волонтеримо. Деколи складно, бувають накладки (адже професійна діяльність — першочергова). Після навали різноманітних волонтерських обов'язків протягом місяців кожен з нас має кілька тижнів перерви, бо люди виснажуються і стають менш продуктивними. Однак після нетривалого відпочинку продовжимо діяльність з новою силою.

На завершення розповіді про РокМайдан і розмови з Оленою Ділай подам одне важливе доповнення від засновника і головного координатора цієї організації Володимира Павлюка. Він подякував багатьом волонтерським середовищам України, а це, передусім, Благодійний фонд «Нова Країна», м. Львів, який очолюють Лілія та Ростислав Макухи (вони забезпечують усю логістику на теренах України); Пласт, СУМ, багато інших організацій, а також значна кількість волонтерів із заходу, сходу, центру і півдня нашої країни, без яких вантаж не так швидко надходив би до адресатів.

Діяльність благодійних і добродійних організацій — тема наступних наших публікацій.

^ Члени української громади міста Рочестер беруть участь в американському щорічному параді до Дня Неалежності Америки. Участь в параді організувала група РокМайдан. Фото Юлії Павлюк

КОНФЕРЕНЦІЯ, ЩО ВІДБУЛАСЯ У ПЕРЕДДЕНЬ ВІЙНИ

АНДРІЙ СОВА

23 лютого 2022 року відбулася V наукова конференція «Українська тіловиховна традиція». Організатори конференції — Львівський обласний Будинок учителя (ЛОБУ), Комісія тіловиховання і спорту імені Івана Боберського Наукового товариства імені Шевченка (НТШ), кафедра олімпійської освіти Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського, Музей визвольної боротьби України.

Захід присвячено 130-літтю від дня народження Івана Чмоли. Зі вступним словом виступили завідувач відділу Львівського історичного музею Тарас Кузь, завідувач музейного відділу ЛОБУ, заслужений працівник культури України Віра Романчак, доктор історичних наук, доцент кафедри олімпійської освіти Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського, дійсний член НТШ Андрій Сова.

У виступах підкреслювалися провідна роль Івана Чмоли, відомих діячів того часу Івана Боберського, Олександра Тисовського, Петра Франка, Степана Гайдучка та важливість діяльності українських товариств Пласт, «Україна» та інших в Галичині напередодні Першої світової війни.

Оформлено виставку нових видань на тіловиховну тематику, які побачили світ у 2020—2022 рр. Зокрема, було презентовано перший випуск наукового збірника «Українська тіловиховна традиція», «Відбиванка» Степана Гайдучка (репринтне відтворення видання 1930 року), «Генерали Української Повстанської Армії» — календар 2022 року; поштівки із зображенням відомих особистостей: Петра Франка, Степана Гайдучка та ін. Було наголошено на важливості такої продукції сьогодні.

Особливу увагу зосереджено на актуальних проблемах фізичного виховання і спорту на українських землях у кінці XIX — першій половині XX ст. На конференції в режимі онлайн та офлайн прозвучало чотирнадцять доповідей українських науковців, музейних працівників, краєзнавців з Києва та Львова. У заході взяли участь вчителі та викладачі з м. Львів та області, які викладають історію, фізичне виховання, «Захист України».

Під час відкриття конференції до її учасників звертається заслужена працівниця культури України Віра Романчак

Згідно з програмою конференції, Юрій Леськів («Пластовий шлях») виступив із доповіддю на тему «Іван Чмола: формування свідомого українця через тіловиховання і життя в природі». Андрій Сова розповів про професора українського тіловиховання Степана Гайдучка та його педагогічну працю напередодні Першої світової війни. Юрій Тимошенко, доктор історичних наук з Києва, окреслив діяльність гуртка старших пластунок «Україна» у Празі впродовж 1933—1938 років. Доктор мистецтвознавства Роман Яців розповів про маловідомий епізод творчості Василя Масютина «Портрет важкоатлета Олександра Гаркавенка». Інформацією про військово-політичну думку міжвоєнної доби у публіцистиці Дмитра Донцова поділився Степан Кость. Кандидат наук з фізичного виховання Володимир Левків розповів про особливості розвитку волейболу на західноукраїнських землях за німецької окупації під час Другої світової війни. Про спорт у Галичині у філателістичних виданнях «Козацької пошти» зробив презентацію Андрій Пилух. Унікальні пам'ятки українського товариства «Сокіл» у фондах Львівського історичного музею продемонстрував Тарас Кузь. Віра Романчак, завідувачка музейного відділу ЛОБУ, розповіла про провідних діячів пластового руху в експозиції Музею історії освіти Львівщини та презентувала буклет-путівник «Музей історії освіти Львівщини». Доповідачі, що брали участь у роботі наукової конференції «Українська тіловиховна традиція» з нагоди 130-ліття від дня народження Івана Чмоли, отримали сертифікат, як і кожен з учасників заходу. Для учасників наукової конференції працівники Музею визвольної боротьби України Тарас Кузь та Світлана Кочергіна провели екскурсію. Особливий наголос зроблено на пам'ятках Пласту, які знаходяться в експозиції. А на завершення — світлина на пам'ять.

—”—

ОПИСАНА КОНФЕРЕНЦІЯ СТАЛА ОСТАННІМ НАУКОВИМ ЗАХОДОМ У ЛЬВОВІ В МИРНИЙ ЧАС.

Вже наступного ранку місто Лева розбудила тризвонна звістка: російські ракети вдарили по різних регіонах України, зокрема й по Львівській області. Розпочалося збройне російське вторгнення.

Одну з унікальних пам'яток товариства «Сокіл» демонструє завідувач відділу Львівського історичного музею «Музей визвольної боротьби України» Тарас Кузь

Екскурсію проводить працівниця музею Світлана Кочергіна

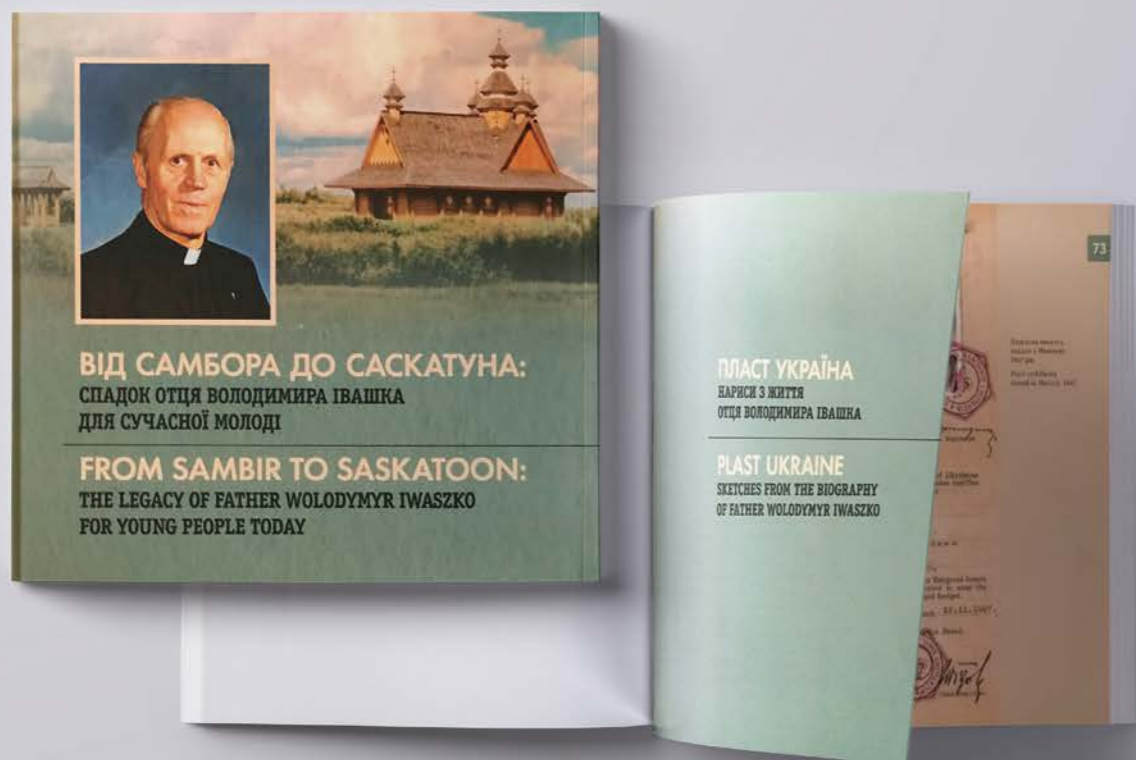
Конференція відбулася у залі Музею визвольної боротьби України

«ВІД САМБОРА ДО САСКАТУНА: СПАДОК ОТЦЯ ВОЛОДИМИРА ІВАШКА ДЛЯ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ»

ОЛЕСЬ ЮРЧЕНКО

Надбанням української діаспори та краю, а також пластової організації є друковане видання «Від Самбора до Саскатуна: спадок отця Володимира Івашка для сучасної молоді», підготоване головою Молодіжної комісії Української католицької єпархії Саскатуна (Канада) Вікторією Марко. Книга — перше видання в діаспорі, дотичне до пластової історії в іменах, яке побачило світ у час теперішньої російсько-української війни.

Книжку створено як данину пошани, подяки і пам'яті скромній, але визначній особистості з греко-католицької священничої когорти ХХ століття. Упорядниця й співавтори по обидва боки океану — з України і Канади — намагалися якомога повніше та всебічно висвітлити життя і чин отця мітрата Володимира Івашка, ревного душпастиря, діяльного українця, засновника українського скавтського руху в Канаді, будівничого спільнотного життя всюди, куди його закидала нелегка й непередбачувана доля.

Вагомою частиною книги є особисті спомини душпастиря — «Образки мого життя», які вперше прийшли до широкого кола читачів у друкованому вигляді.

— ” —

**З ОГЛЯДУ НА ТЕ, ЩО о. В. ІВАШКО БУВ
ПАТРІОТОМ, ЯК САМ КАЗАВ, ОБОХ СВОЇХ
БАТЬКІВЩИН, УКРАЇНИ ТА КАНАДИ,
КНИГА ПРО НЬОГО І НА ЙОГО ЧЕШЬ
Є ДВОМОВНОЮ, А ОТЖЕ,
ПРИВЕРТАЄ УВАГУ Й УКРАЇНСЬКОГО, Й
АНГЛОМОВНОГО СЕРЕДОВИЩА.**

Гортаючи сторінки, знайомимося з біографією душпастиря, читаємо думки молоді і спомини про нього. До видання увійшов фрагмент книги отця Володимира «Українське юнацтво у вирі Другої світової війни». Звісно, є і слова подяки низці громадських організацій та окремим жертводавцям, без яких видання не побачило б світ.

Книжка цінна й тим, що містить велику кількість світлин. Це надзвичайно вартісний матеріал не лише для істориків, а й для кожного, хто цікавиться історією пластової організації на теренах України у передвоєнний та воєнний час, а також на теренах Канади. Серед рідкісних матеріалів, наприклад, пластова виказка пл. сен. Володимира Івашка (належав до I куреня УПС ім. О. і С. Тисовських), видана командою СУПЕ в Мюнхені 19 листопада 1947 року. Там бачимо душпастиря в пластовому однострої.

Книжку підписано до друку 7 червня 2022 року, а видрукувано у львівському видавництві «АРТОС». Поліграфічне виконання — на доволі високому рівні.

У вступному слові єпарх Торонто і Східної Канади Владика Браян Байда, ЧНІ, зокрема, написав: «Ісус сказав: “Істинно, істинно говорю вам: Пшеничне зерно, коли не впаде на землю і не завмре, залишиться саме-одне; коли ж завмре, то рясний плід принесе. Хто життя своє любить, той погубить його; хто ж зненавидить своє життя на цьому світі, той збереже його, щоб жити вічно. Хто служить мені, хай іде слідом за мною: і де я, там і слуга мій буде. Того, хто мені служить, пошанує Отець” (Йо. 12, 24 — 26).

▲

До пластунок і пластунів промовляє провідник Пласту в Самборі о. В. Івашко. Першими у лаві стоять: подруга Роговська, провідниця Пласту в Самбірській торговельній школі; Олесь Бережницький, керівник Пласту у вчительській семінарії; Атанас Шедний, керівник Пласту в технічній школі; Ростислава (Стися) Плишевич, очільниця Пласту в кравецькій школі.

Ралівський ліс на околиці Самбора, 1942 або 1943 рік. Світлинку до фотоархіву Юрія Леськова передав вихованець душпастиря пластун Роман Пацула. Фото публікується вперше

— ” —

**ЗУСТРІЧІ ЛЮДЕЙ ІЗ о. ВОЛОДИМИРОМ —
ЦЕ ЗЕРНА, ЩО ЇХ ЛАГІДНО ПЛЕКАЮТЬ
МОЛИТВИ ЗА ЙОГО УПОКІЙ
І ТЕПЛІ СПОГАДИ, ЯКИМИ ДІЛЯТЬСЯ
ТА ЯКІ ПЕРЕДАЮТЬ ІНШИМ.**

Серця людей, що свідчать про дар о. Івашка для Церкви, були ґрунтом, що мимоволі зростив спогади про його особисту жертвовність, доброту, смирення та відкритість перед Богом. Сьогодні ці спогади приносять свої плоди, чимало з яких наповнюють кошик — цю скромну книгу. Отець Володимир віддано служив Богові. А тепер через цю книгу наш Небесний Отець пошанує Свого слугу».

^ Під час ШБ на оселі «Бобрівка». Це другий табір, але перший у США і перший за програмою подруги Дори, яка співпрацювала з ЛШ. Подруга Дора — ліворуч. Літо 1969 р. Світлина з фотоархіву пл. сен. Марти Кузьмович, Гр.

ДОРА САЛАБАН ГОРБАЧЕВСЬКА:

«ТРЕБА ПРО ЦЕ ГОВОРИТИ: ЩО ОЗНАЧАЄ БУТИ ДІВЧИНОЮ, ЖІНКОЮ, ЩО ЦЕ ОЗНАЧАЄ В ПЛАСТІ»

Завершення. Початок у ПШ ч. 4-2021, 1-2022

«ЗАПРОПОНУВАЛА ЗАСНУВАТИ ДІВОЧИЙ ТАБІР З ВИШКІЛЬНОЮ ПРОГРАМОЮ, АЛЕ З ВРАХУВАННЯМ ПОТРЕБ І ОСОБЛИВОСТЕЙ ДІВЧАТ»

— Якою була реакція пластового загалу на появу «Школи Булавних»?

— Було розуміння, що то добра нагода для старшого юнацтва і старшого пластуна. Останні не мали якоїсь особливої програми. Нам забрало кілька років, щоб зорієнтуватися, що цей табір не надається для новацьких впорядниць. Вони не давали собі з тим табором ради. Була і критика, полягала вона в тому, що то був дуже інтенсивний двотижневий табір, де ми цитували посібник Юлька на кожному кроці і дуже дотримувалися правильників. В результаті з першого вишколу вийшли такі «апостоли Юлька Крижанівського»

й адепти чітких норм у проведенні таборів. А управи таборів і оселі не могли таке сприйняти, вони не хотіли, щоб їм всі «блохи» і проблеми тицяли носом. «Ми так завжди робили, ще в Міттенвальді, а тут приїхали якісь смаркати "ШБівки" і пробують щось нас вчити». А випускниці ШБ тільки пропонували слідувати правильнику. Ось це було найтяжче побороти.

Вже по третьому році існування ШБ ми домагалися, щоб таборова комісія приймала тільки випускниць ШБ до проведів таборів, задля безпеки. Було дуже складно досягти порозуміння. Якийсь час то було строго (і правильно, як на мене, бо табір — це відповідальність): щоб провадити юнацький табір, ти маєш відбути ЛШ або ШБ.

З ШБ в Україні також було цікаво. Наталка Літковець зділа в групі з п'яти дівчат з України і Польщі до нас на ШБ. Коли готували перший табір в Україні, я переслала програму і всі матеріали, що ми мали. На першу ШБ в Україні поїхали Гараси (Анна і Катруся) з

Сейнт Кетрінс (Канада). В Україні в цей час було неможливо дістати речі для таборування. Гараси спакували кілька наборів з лопатами, лінвами, шатрами, наплечниками. Ми навіть тоді вислали український прапор, бо не були певні, чи можна його там дістати. Той перший табір був десь на Волині [тодішній Шумський район Тернопільської області, на межі з Рівненщиною. — Ред.]. Половина булави були випускниці ШБ звідси — Канада і Америка. На другий рік поїхала з Чикаго Мотря Кузич, і так щороку було менше наших і більше з України. В скорому часі табір перебрали пластунки з України. Врешті, все трохи змінилося, і табір ШБ в Україні пішов не цілком тим руслом, яким мав, як мені здається.

«Я Є ФЕМІНІСТКОЮ, АЛЕ ЗАВЖДИ РОЗУМІЛА, ЩО ДІВЧАТА ПОТРЕБУЮТЬ ІНШИХ УМОВ, ВОНИ МОЖУТЬ ЗРОБИТИ РЕЧІ КРАЩЕ, НІЖ ХЛОПЦІ, ЧИ НА РІВНІ, АЛЕ ФІЗІОЛОГІЯ І, ВІДПОВІДНО, ПОТРЕБИ Є ІНШІ»

— Мій табір ШБ був чи не найважчим табором у житті, найбільше через такі елементарні речі, як неможливість помитися, попраати. Є фізіологічні обставини, які мають бути враховані, а тоді не були.

— На ШБ це завжди було частиною рамової програми, бодай має бути частиною програми. Мені це дуже прикро чути. Я тепер починаю розуміти деякі речі, наприклад, нехіть до участі в ШБ в Україні. Я є феміністкою, але я завжди розуміла, що дівчата потребують інших умов, вони можуть зробити речі краще, ніж хлопці, чи на рівні, але фізіологія і, відповідно, потреби є інші. Треба про це говорити: що означає бути дівчиною, жінкою, що це означає в Пласті.

— Я була серед тих, хто починав перший гурток старших пластунок у 2001 році. Це був цікавий досвід. А як постав «греблівський» старшопластунський курінь на еміграції?

— Це трохи давніша історія! Було два гуртки: один гурток в Канаді, вони були перші старші пластунки, той гурт — Ольга Зелена, Аня Дідур Гаврилюк, Зеня Кахновець, Христя Базилевська, Дарка Даревич (вона тоді ще була у Вінніпегу). До того часу не було вимоги належати в УСП до куреня, а тоді на якомусь з перших зборів КУПО вирішили, що добре було б повернутися до традиції приналежності до куренів. Тоді в Торонті виник гурток «Калина», якщо я не помилюся, це був 1950, може, 1951 рік. Майже в той самий час в Нью-Йорку був гурток «Вівірки»: Люба Абрамчук Волинець, Рома Скоробогата Гарасимяк, Марта Салик Яцушко, Лялька Савицька Алиськевич, Ксеня Карпевич, Надя Бартків. Вони з Ганкою працювали, щоб відновити курінь УСП. Тому ми маємо два різні числа на УСП і УПС. А другий курінь УПС тому, що «греблі»

^ Сторінка з таборової хроніки ШБ: конкурс на ескіз відзначки, 1969 р. Світлина з фотоархіву пл. сен. Марти Кузьмович, Гр.

першими в Німеччині зголосилися до СУПЕ по число. 4 курінь — то «Перші Стежі». Вони не признаються, але якби не Цюпа, то не було б «Перших Стеж». Вона їх намовила, бо вони до «гребель» хотіли іти, а вона порадила створювати свій курінь, новий. Вважала, що нам треба більше куренів. О, там стільки історій з тими повоєнними куренями, то можна окремо тільки про це говорити!

«В ДЕЯКИХ КУРЕНЯХ Є ТАК: НАПИСАНО В КУРІННОМУ СТАТУТІ — ТАК МАЄ БУТИ, НЕ ПОГОДЖУЄШСЯ — ЗАБИРАЙСЯ. В "ГРЕБЛЯХ" ЦЕ НІКОЛИ НЕ ПРАЦЮВАЛО ТАК, ТАКИМ ЧИНОМ НЕ СТОЯЛО ПИТАННЯ. У НАС КОЖНА МАЄ СВОЮ ОПІНІЮ»

— Прошу, розкажи про Твої перші роки в старшопластустві, в «греблях».

— Вири — курінні ради — почали проводити УСП, а між сеньйорками ніколи не було такої дисципліни. В деяких куренях є так: написано в курінному статуті — так має бути, не погоджуєшся — забирайся. В «греблях» це ніколи не працювало так, таким чином не стояло питання. У нас кожна має свою опінію. Ми завжди то підкреслювали в курені — кожна з нас є окрема особистість, ми разом працюємо для тієї самої цілі, тільки можемо йти іншими дорогами. Як нас хтось питається,

наприклад: «Чому ви не можете змусити курінь зробити то і то?» А ми з того сміємося: в нас немає примусу, ми речі робимо з доброї волі, якщо вважаємо, що то правильно для куреня чи для Пласту. Гандзя була мотором сеньйорок. Як відбувся перший греблівський вир на Союзівці — то мало бути після 1955 року, — Гандзя організувала сеньйорок і старших пластунок разом. Я тоді поїхала з мамою і тетою Цьопою, ми ночували в Гандзі. Тоді багато нас зібралося, всі автобусами приїжджали, авта не всі ще мали. Перший з'їзд куреня після Німеччини. Того виру вирішили, що будемо чергуватися: одного року будуть сеньйорки робити, а другого — старші пластунки. А потім в 1960-х раптом старші пластунки вирішили, що не хочуть мати нічого до діла з сеньйорками, і ми мали особні ради. Щойно тепер відновили спільні ради, в 2000-х роках. Я тоді була старшою пластункою, ми були трохи вредні, наприклад, як приймали нових членок, це було страшне... Це не було по-пластовому, скажу тобі чесно. Я пам'ятаю, одну дівчину відкинули тільки тому, що вона була здалека — з Трентона, вона не мала можливості працювати в Пласті більше, ніж вона працювала у своїй станиці. То було дуже неприємно. Щось нам в стрелило в голову. Але потім ми постаршали і зм'якли, може, порозумнішали, хочу так думати. А взагалі ті всі жінки були непересічно здібні, інтелігентні в європейському розумінні, освічені, знали, хто вони є, себто були певні з себе. І чоловіків не боялися, могли з ними спілкуватися на рівні, а ми говоримо про 1950-60-ті роки. В Пласті не було дуже інакше, ніж поза ним.

— **Пласт як віддзеркалення тогочасного суспільства. Цікаво було б це побачити...**

— О, так! Я бачила, як пластуни перед Цьопою тряслися. Цьопа тільки глянула, а вони вже: «Так, подруго, добре, подруго». Омелько Тарнавський собі з нею давав раду, ще Борис і Ієла. Вони її знали з Галичини, тому цілком добре з нею спілкувалися, вміли з нею дискутувати на рівні. Гандзя, Цьопа і Ольга були прогресивними, наприклад, хотіли, щоб молоді перебирали працю, хотіли залучати молодь, а не відкидати. А це не всім подобається, не всі до того готові. Американський Сенат є тому яскравим доказом. І їхні вихованки були активні в Пласті: Іроїда Винницька (Цьопа назвала її Лебідкою), Терешка Шарко Бень, Лариса Онишкевич («Перші Стежі»). Треба записувати розповіді таких пластунок, бо вже стільки є таких, що відійшли, а я б мала до них стільки питань тепер, до Іці Пежанської, наприклад... Немає вже Ірени Кравців, Ірени Хойнацької Чайківської — то була «престолонаслідниця» Цьопи, Галі Борис... Немає жодної з Мрицівен, їх п'ять сестер було. Є така знімка з «Сокола», де вони всі сфотографовані: одна копає кухню, друга стоїть з семафором, — всі щось роблять. Нема старших «гребель» зі Львова. Стільки не сказаного залишилося!

— **А загалом, коли Ти вперше зустрілася з Пластом в Україні?**

— У Львові було Товариство Лева, і я листувалася з кимось із них. В тім середовищі було багато пластунів. Потім я була однією з тих, хто підтримував відновлення «Гребель» в Україні. Хоча багато з наших тутешніх «гребель» наполягали, що там самі себе зорганізують. Я ду-

мала, що ми мусимо до того долучитися. Тоді за це взялася Марта Кузьмович. Але тут треба повернутися трохи назад. Гандзя мала контакти з тими, що вернулися з Сибіру, які замешкали в Україні під советами, і старалася кожного разу щось туди таємно передавати, а як Україна стала вільною, навіть раніше, десь від 1989 року, ми вже відкрито висилали допомогу. Ми з курінних вкладок відкладали гроші, а Іця Пежанська Яросевич і Тоня Горохович з Канади висилали якомсь допомогу «греблям», які потребували. То продовжувалося і після Незалежності, в тім дуже допомагала тоді Богуслава «Буся» Гринів зі Львова.

«ТИ ГАНДЗІ СКАЖИ, ЩО "СОКІЛ" ВЖЕ НЕ ТОЙ, АЛЕ МИ ТУДИ ІЗДИМО РАЗ НА РІК. І МИ ПЛАСТУЄМО. КОЖЕН З НАС. ЯК МОЖЕ, ТАК ПЛАСТУЄ»

— Також дуже шкодую, що замало говорила з другою Богуславою. А у Львові ще була Марушка Сітницька з тих ранніх «гребель», і Ліда Мінко Дзерович, яка якийсь час належала до того товариства.

— Ще на Левандівці мешкала Марійка Качмар. Гандзя, власне, з нею теж мала контакт всі ті роки. Як я вийшла заміж в 1965 році, то ми поїхали в Україну. Ми були другою групою, яка поїхала з Америки. Я тоді зустрілася з Марушкою Сітницькою. То все було таке нереальне, совітське, я абсолютно не була до того готова. Мені Гандзя дала інструкції: «Ти піди до тої аптеки, там на Ринку, і запитайся, чи є Сітницька. Не вживай пані, а просто Сітницька. Скажи, що ти є від Гандзі». Я так і зробила. Вона працювала в тій старій аптеці у Львові на площі Ринок. Я пішла, але по мені було пізнати, що я нетутешня, по моєму західному вбранні.

✓ Під час ШБ на оселі «Бобрівка». Подруга Дора з чоловіком Тарасом перед таборним святкуванням Івана Купала. Літо 1969 р. Світлина з фотоархіву пл. сен. Марти Кузьмович, Гр.

▲ Учасниці першої в Україні «Школи Булавних» під час відзначення 80-ліття Пласту у Львові, серпень 1993 р. Перша зліва Наталка Літковець. Фото зі збірки Музею-архіву Пластового руху

Всі на мене оглядалися. Я спитала, чи можна було б говорити з Сітницькою. Вийшла Марушка, і я їй сказала, що я від Гандзі. То все давало відчуття, ніби я в підпіллі. Марушка дуже сухо відповіла, що вона не може розмовляти, бо вона має працювати, але ми можемо зустрітися там і там, о такій годині. Ми стрінулися, а я мала цілий список питань від Гандзі, що треба Марушку запитати. Що сталося з Уляною, її сестрою, що сталося з Богданом? Як Марушка дає собі раду з мамою? Вона мені почала розповідати. Я ніколи не забуду тієї розмови. «Знаєш, ми не перестали пластовувати, — сказала Марушка відразу, — я маю групу дітей, з якими регулярно зустрічаюся, і на початку травня, близько до святого Юра, ми їдемо на "Сокіл". Ти скажи Гандзі, що "Сокіл" осунувся. То не той "Сокіл", що вона пам'ятає з наших часів. Спортова площа одної весни пішла разом зі снігом і водою. Ти Гандзі скажи, що "Сокіл" вже не той, але ми туди їздимо раз на рік. І ми пластуємо. Кожен з нас. Як може, так пластує». То на мене таке сильне вражіння зробило, що я досі бачу ту розмову перед очима! Ми вже сідали до автобуса, а Марушка прийшла до готелю, тоді то був Інтурист, тепер Жорж, і принесла мені пуделко гуцульських писанок. Таких правдивих, чудових. «Ти собі візьми одно, а решта віддай Гандзі. Вона буде любити». Я то везла, на правду... так обвивала, обороняла, щоб довести. Загорнула в бруд, бо нам сказали, що прикордонники не будуть чіпатися. Привезла Гандзі. Подарунок «з дому», від товаришки з юнацьких років. На другий рік ми знову приїхали, і Гандзя знову дала інструкції: «Марушка казала, що ви маєте стрінутися на тому самому місці», у визначений день і час. Я чулася шпінкою. Марушка того разу чулася вже вільніше зі мною, почала

про Уляну розповідати, що вона вернулася з Сибіру і цілком має параною, всього боїться. Уляна — її старша сестра, була новацькою впорядницею. Моя тета так її обожнювала, що моя тіточка сестра названа в її честь — Уляна. Того разу Марушка похвалилася, що вже має дві групи пластунів. 1966 рік, важко уявити!

— **А Марушка і Ганка були в одному гурті ще перед війною?**

— Так, Уляна і Марушка були «греблями», всі львів'янки, товаришки. То було більше, ніж приналежність до куреня чи гуртка: то були товаришки на все життя. Тому Гандзя через ті всі роки мала контакт з Марушкою. Як можна було вже зачинати писати, то писали через когось в Польщі, не прямо. Така пластова дружба, сестринство, яке не переламало навіть залізна завіса.

— **Є чого повчитися. Дякую, подруго, за цікаву, повчальну і зворушливу розповідь.**

— І я тобі дякую, Устю. Гей Руп!

Розмовляла Устя Стефанчук, Гр

Редакція щиро вдячна подррузі Усті Стефанчук за її значний внесок у збереження пластової історії. Залишаємо це інтерв'ю в тому вигляді, як воно було записане. Очевидно, читач розуміє, що будь-яка усна розповідь не подає точних дат та інших фактів, однак лише вона здатна передати дух часу — атмосферу і настрої. Тому ми не подаємо в примітках біограф згаданих осіб, як це належало б у науковій публікації, не верифікуємо дат та фактів, у яких респондентка сумнівалася під час розмови.

ПЕТРО ФРАНКО НА ЗМАГАННЯХ З ТЕНІСУ У ЛЬВОВІ 1914 РОКУ

(НЕВІДОМІ ФОТОГРАФІЇ З КОЛЕКЦІЇ СТЕПАНА ГАЙДУЧКА)

АНДРІЙ СОВА

Про Перші і Другі українські національні спортивні змагання, Запорозькі ігрища, які відбулися у Львові на площі «Сокола-Батька» («Українському городі»), відповідно, 15—16 жовтня 1911 р. та 29 червня 1914 р., вже були опубліковані статті на сторінках часопису «Пластовий шлях». Однак нещодавно в приватному архіві професора українського тіловиховання та провідного діяча пластового руху Степана Гайдучка (1890—1976) було віднайдено три невідомі для науковців та широкого загалу світліни, які зафіксували змагання з ситківки (великого тенісу), проведені в рамках II Запорозьких ігрищ.

Один із засновників Пласту Петро Франко, навчаючись в Академічній гімназії у Львові, зацікавився з-поміж інших видів спорту ситківкою. До її популяризації серед українців Галичини значних зусиль доклав професор Іван Боберський. Він особисто займався ситківкою, залучав до неї своїх колег і вихованців, про що свідчать спогади очевидців, учнів, періодика і численні світліни. Іван Боберський підготував низку світлин, на яких особисто демонстрував прийоми та техніку цього виду спорту. У 1909 р. на сторінках звіту гімназії се-

стер Василянок у Львові вийшла його праця «Ситківка» (у цьому ж році вона побачила світ окремим виданням накладом товариства «Сокол» у Львові). Інформація про ситківку час від часу з'являлася на сторінках галицької преси. Українське суспільство схвально сприйняло ініціативу Івана Боберського щодо впровадження в краю нових видів спорту. Брошура «Ситківка» отримала такий відгук у львівському часописі «Народне Слово» за 4 вересня 1909 р.: «"Сокол" у Львові починає жити життям дійсної всенародної організації, чого доказом сотки його філій по селах. Крім організаційної і руханкової галузи веде "Сокол" ще й галузь видавничу, якої останньою квіткою єсть книжка д[руга] [Івана] Боберського під з[аголовком] "Ситківка" — гра загально звана "Lavin-Tenis-ом". В нинішньому числі подаємо кілька ілюстрацій з тої гри. I. Постава взглядом лету мяча; II. Розставлене грачів на площі. "Ситківку" признано загально за дуже гігієнічну й займаючу гру на вільному воздуху, затим і для нас вона не злишня. Початкуючі грачі знайдуть в згаданім підручнику аж надто вичерпуючі показчики. Ціна не висока. Всього 60 сот[іків]».

<
Змагання з великого тенісу, проведені у Львові на площі «Сокола-Батька» упродовж 23, 24 і 25 червня 1914 р. Підпис Степана Гайдучка під світліною: «Ситківкові змагання передздвигові о першенство на токах ситківкових "Сокола-Батька". Парна гра. Зправа: Петро Франко. Хоча болить його зуб, не резигнує з гри». З приватного архіву Степана Гайдучка (м. Львів).

Петро Франко почав студювати іноземну літературу з ситківки. У 1911 р. він видав «Правила до ситківки». Праця на 36 сторінках вийшла друком у Львові завдяки Іванові Боберському та редакції «Вістий з Запорожа» (друкований орган українського гімнастичного товариства «Сокол-Батько»; до речі, завдяки цій редакції 1913 р. видано працю Олександра Тисовського «Пласт»). Про книжку Петра Франка його колега Степан Гайдучок у 1937 р. писав: «П. Франко — Правила до ситківки, Львів 1911, накл[адом] "Вістий з Запорожа", ст[орінок] 36, форм[ат] 16° брош[ура]. Переклад правил англійського ситківкового союзу. Є там правила гри, як також приписи, що обов'язують при змаганнях. Друковано 500 прим[ірників]. Видання йшло пиняво, бо ситківка у нас ще не розвивалася як слід. Користувалися ще по війні наші ситківкарі цим виданням».

Упродовж 1909—1913 рр. Петро Франко проводив змагання з ситківки під егідою «Сокола-Батька». Інформація про це зустрічається на сторінках галицької преси. Отже, такі напруження були у Петра Франка напередодні II Запорозьких ігрищ.

Нагадаю, що програма II Запорозьких ігрищ передбачала стрічі в союзняку (футбольні змагання), ситківкові змагання (великого тенісу), п'ятизмаг (п'ятиборство), легкоатлетичні змагання.

Відбіркові ситківкові змагання відбулися напередодні II Запорозьких ігрищ. У часописі товариства «Сокол-Батько» — «Вісти з Запорожа» за 15 травня 1914 р. з цього приводу зазначалося: «Проект змагань — вправді ще не затверджений — але до кількох днів майже в цілості буде комітетом прийнятий, виглядає ось так: 23, 24. і 25. червня відбудуться змагання в ситківці; в програму входять: 1. гра мушчин одинцем, 2. гра мушчин парами, 3. гра парами мушчин і женщин».

До ситківкових змагань зголосилося 16 учасників від українських львівських спортивних товариств: Українського спортивного кружка (діяв на базі Академічної гімназії та її філії у Львові), спортивного товариства студентів вищих шкіл «Україна» і «Змагового союзу». Суддею змагань був Василь Остапчук. За свідченнями Степана Гайдучка, йому допомагали спортсмени, які не брали участі в змаганнях.

У ГРІ ОДИНЦЕМ (ЗМАГАННЯ В ОДИНОЧНОМУ РОЗРЯДІ) ПЕРЕМОЖЦЯМИ СТАЛИ:

В. Залозецький («Україна») — перше місце;
Тарас Франко («Змаговий союз») — друге;
Іван Олинець («Україна») — третє.

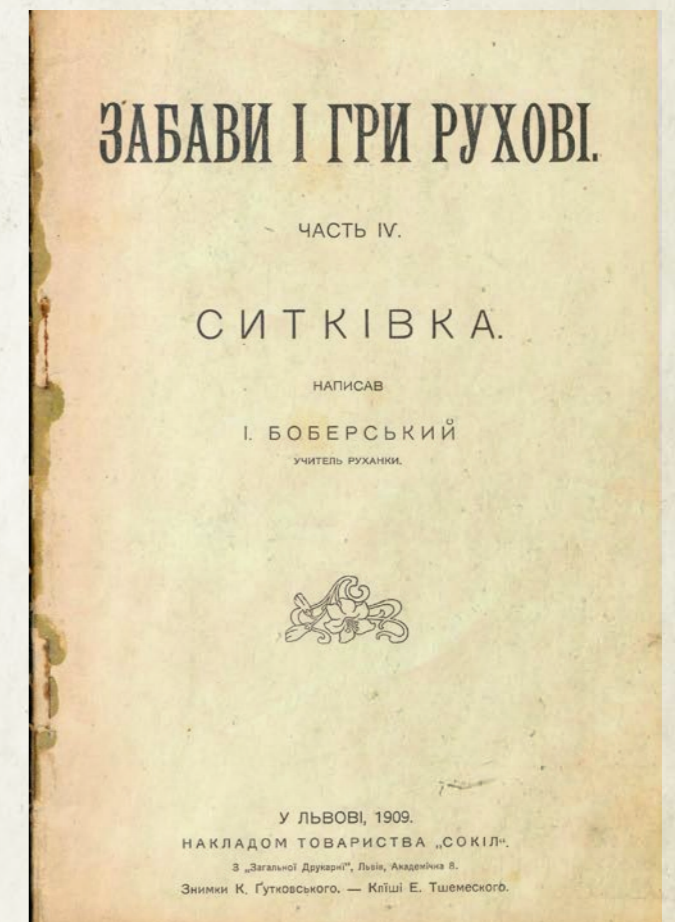
У ГРІ ДВІЙКАМИ (ПАРНИЙ РОЗРЯД) ЧОЛОВІКІВ:

Олександр Кульчицький і В. Залозецький («Україна») — перше,
Петро і Тарас Франки («Змаговий союз») — друге;
Антін Зелений та Іван Олинець («Україна») — третє.

У мішаній грі парами (змагання пар, що складаються з представників обох статей) першими стали А. Гайдерівна й Олександр Кульчицький, другими — Г. Федак і Петро Франко.

У приватному архіві Степана Гайдучка збереглися три фотографії із ситківкових змагань. Світліни супроводжуються відповідними підписами. З-поміж іншого Степан Гайдучок зазначив, що ці змагання відбулися на площі «Сокола-Батька» на одному із трьох існуючих на той час ситківкових токів (полів). Не всі спортсменці були в оптимальній фізичній формі. Так, Петро Франко у ці дні страждав від сильного зубного болю. Однак, незважаючи на це, все-таки взяв участь у спортивній боротьбі за перше місце. На одній із фотографій чітко видно, що він лівою рукою приклав «знеболювальне» до щоки. Окрім Петра Франка під світлинами підписано ще трьох учасників, а саме Антона Зеленого, В. Залозецького та Василя Остапчука.

▼ Титульна сторінка праці Івана Боберського «Забави і гри рухові. Часть IV. Ситківка» (Львів, 1909 р.). З книгозбірні Андрія Сова (м. Львів).

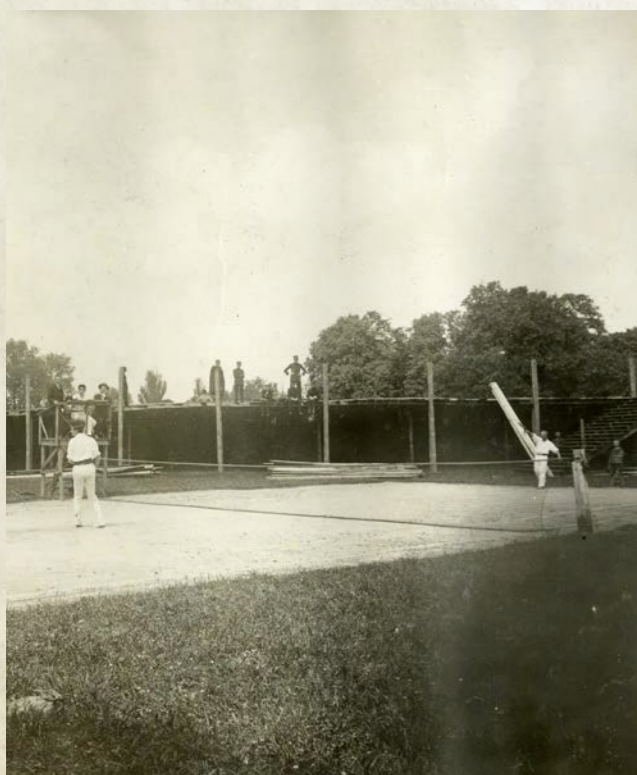

^ Змагання з великого тенісу, проведені у Львові на площі «Сокола-Батька» упродовж 23, 24 і 25 червня 1914 р. Підпис Степана Гайдучка під світлиною: «Ситківкові змагання передздвигові о першенство на токах ситківкових "Сокола-Батька". Момент гри суддують: [Антін] Зелений (в білім одязі) і [Василь] Остапчук (в капелюсі). Грач правий є Паліїв В[асиль]». Зліва: В. Залозецький. З приватного архіву Степана Гайдучка (м. Львів).

ОТОЖ, ОПУБЛІКОВАНІ СВІТАНИНІ Є ВАЖЛИВИМ ДЖЕРЕЛОМ ДО ІСТОРІЇ СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ ВЕЛИКОГО ТЕНІСУ СЕРЕД УКРАЇНЦІВ У ЛЬВОВІ, ІСТОРІЇ ПЛАСТУ, А ТАКОЖ Є ВАГОМИМ ДОПОВНЕННЯМ ДО БІОГРАФІЇ ВИЩЕЗГАДАНИХ ОСІБ.

< Змагання з великого тенісу, проведені у Львові на площі «Сокола-Батька» упродовж 23, 24 і 25 червня 1914 р. Підпис Степана Гайдучка під світлиною: «Ситківкові змагання передздвигові о першенство на токах ситківкових "Сокола-Батька". Момент гри суддують: [Антін] Зелений (в білім одязі) і [Василь] Остапчук (в капелюсі)». З приватного архіву Степана Гайдучка (м. Львів).

ОЛЕГ КОВЕРКО —

«КОКО», ЛЧ

пл. сен. кер. ЛАРИСА ЗАЛЕСЬКА ОНИШКЕВИЧ, ПС

Коверко Олександр (1928-2012)
Скульптура «Кокос», ЛЧ
1971 рік

ПЛАСТУН

Олег Коверко народився 1937 року в селі Вага коло Підгайців. Воєнні події закинули його родину на захід Європи, а післявоєнні — до міста Корнберґ, де він 1946 року став новачком. 1949 року він юнакував уже у Нью-Йорку. В Нью-Йорку Олег закінчив середню школу. Там же був новацьким виховником, а коли 1957 року переїхав до Чикаго, став юнацьким виховником. Від 1956 Олег є членом куреня «Лісові Чорти». Студіював у Чикагському університеті й осягнув диплом з літературознавства. Після того був учителем середніх шкіл у Чикаго.

ПОЕТ

Свої перші кроки у поетичній творчості Олег Коверко (як і більшість пластунів-поетів) почав із пластової преси: від журналу УСП «До Висот» і курінного видання «Листи до фаміліянтів». Друг Олег є членом Нью-Йоркської групи поетів (НИГ) та колишнього Об'єднання українських письменників (у діяспорі) «Слово». Автор збірок поезій «Ескізи над віддаллю» (1966) і «Втеча» (1969). Його поезії були друковані у журналі «Сучасність», збірниках «Слово», в антологіях поезії: «Координати» т. 2 і «Поза традиції», у періодичних виданнях НИГ «Нові Поезії» (1969—1972). Деякі його твори перекладені англійською мовою; німецькою і португальською мовами переклади виконала поетка Віра Вовк, вони вміщені у її книжках про НИГ та про українських поетів. Кінорежисер Олександр Фразе-Фразенко 2017 р. зняв короткометражний фільм «Коко», де автор читає свою поезію (можна знайти на YouTube).

Поезія Олега Коверка є в основному лірична. Вона вирізняється образністю, антропоморфізмом, себто засобом, яким автор приписує людські риси природі. Хоча це дуже давно використовуваний засіб у літературі, та унікальний своїми несподіваними висловами-картинами. У Коверка такі вислови виходять дуже природними і незабутніми (як і картини-вислови в Б. І. Антонича). Поет їх часто застосовує, щоб не звучати дуже буденно або щоб висловити почування героя не зовсім прямою мовою, замасковано. Тоді немов природа переживає, а не герой, природа переживає разом із героєм. Автор це висловлює способом опису почуттів, переданих природі: «зелений розпач дерев» та «плач білої кори». Тут варто також звернути увагу на засіб синестезії, коли автор наділяє природу незвичними якостями, надає їй змогу передати переживання героя іншими змислами, такими, які не є їй притаманні (синє коливання роси; зелений розпач дерев). Такі несподівані вислови можуть звучати дивно, але коли ви заглибитесь в них, починаєте розуміти, наскільки ця несподіваність влучна або й незабутня. Саме це є талантом поета.

^ 1956 року друг Коко став членом куреня «Лісові Чорти»

ЧЕКАННЯ

*Я чекатиму на весну,
Щоб зустрінути тебе
В саду райдуги,
на долонях білої лілеї,
на оксамитах червоних тюльпанів,
у поцілунку півмісяця.
Я ждатиму, довго ждатиму,
щоб побачити знову
синє коливання роси,
зелений розпач дерев,
бурю теплового соку
і плач білої кори.
Ждатиму.
Шукатиму твоє лице
у самоті
за параваном білих сліз,
у пориві
на схречених стовпах землі,
у ніжності
на чорному шовку постелі,
у жертві
на дні хвилювань і болю.*

^ Збірка Олега Коверка «Ескізи над віддаллю» (1966), обкладинка роботи мист. Лідії Петруняк

^ Збірка Олега Коверка «Втеча» (1969), обкладинка роботи мист. Роксоляни Лучаковської Армстронґ

ПРЕЗИДЕНТ
УКРАЇНСЬКОГО ІНСТИТУТУ МОДЕРНОГО
МИСТЕЦТВА (УІММ) У ЧІКАГО

Коверко не тільки надає природі людські риси, він може «говорити» з природою або з нефізичними уявленнями та окресленнями. У вірші «Пісня про юність» він звертається з проханням до юности й при кінці просить її як свого друга (подаємо тільки уривки цього вірша):

*Ти юність. Лети із сонцем.
Лети на бронзових обіймах променів,
Плетися зеленими покосами
Неспілої отави
І розливайся скошеними запахами рути
Серед гір тугої пам'яті.*

*Ти юність. Лети.
Пливи [...]
Лети. Ти сонце. [...]*

*Будь зі сонцем,
Пливи і смійся піснею соняшника.
Будь зі мною.
Пливи у сні зоряних ланів,
Насолоджуйся теплим тілом ладану
і укладай нескінчені пестощі літеплих дощів
у плутанину паралельних дзеркал.*

*Пливи.
Лети
І не прокидайся із сну соняшної райдуги.*

Українські громади в діяспорі в першу чергу будували українські церкви, школи, культурні центри. Рідко котрі осередки були настільки великі, що могли думати про музеї і навіть будувати їх (без державної допомоги!). Та у Чикаго мрія створити Український мистецький музей поновила групу громадських активістів міста. Серед них був Олег Коверко, і 1971 р. він став членом дирекції, а у 1974—2007 (крім 1992—1995) був відданим президентом УІММ. Тепер він є членом літературного та мистецького комітетів.

Ще 2006 р. Олег Коверко пояснював, чому українська громада з великою посвятою вирішила створити і підтримувати УІММ. «Провідне завдання УІММ — зберігати твори мистців з України і мистців українського походження, плекати знання і розуміння сучасного мистецтва. [...] УІММ — це центр модерних напрямків українського Чикаго». Музей виставляє картини українських мистців і мистців українського походження. Також організує літературні програми, присвячені творчості письменників, що пишуть українською чи англійською мовою. О. Коверко підсумував, що тільки за 35 літ його активності в УІММ понад 700 мистців виставляли свої твори і понад 60 письменників читали свої поезії чи прозу. Це гідне похвали не тільки УІММ й української громади Чикаго, а й посвяти і таланту Олега Коверка.

«ВІД «СІРОМАНЦІВ» – З ВОЮЮЧОЇ УКРАЇНИ»

ФІЛАТЕЛІСТИЧНИЙ ВИПУСК
З НАГОДИ 70-ЛІТТЯ

АНДРІЙ ПИЛЮХ

^ Під час погашення марок: автор, племінний «Сіроманців» пл. сен. Юрій Леськів та волонтер МБФ «Пара» Петро Чумало

МАРКА «ПЛАСТОВОЇ ПОШТИ»

(випущено для оформлення конвертів та поштових карток)

До свого 70-літнього ювілею «Сіроманці» (курні ч. 29 УСР та УПС) розпочали підготовку восени минулого року. Серед іншого, було заплановано випуск у світ колекційних видань (поштівка, конверт і марка), над якими розпочала роботу ще у мирний час група побратимів. 24 лютого вибухнула російсько-українська війна. Багато пластунів, а серед них і понад десяток «сіроманців», взяли до рук зброю в обороні рідної землі. Час настав важкий, гнітили жорстокі обставини, але курінь таки не відмовився від задуми провести погашення, щоби хоч у такий спосіб пошанувати вагомому дату — 70 років жертвовної праці для України і Пласту своїх побратимів-передників. Наприкінці березня на поштівках, які розлетілися до адресатів у близькі і далекі краї, з'явився напис: «Від «Сіроманців» — з воюючої України». Адже згаданий набір став першим випуском пластової філателії з моменту початку повномасштабної російської збройної агресії проти України.

На марці зображено ювілейну емблему 70-ліття «Сіроманців» (худ. Олександр Шарко).

Також розміщена пластова лілейка та напис «Пластова пошта».

Марки із зубціркою, виконані на самоклеючому папері, цифровий друк, зубцірка зроблена на плотері. Розмір марки — 28x34 мм.

Марки оформлені в блок (15 марок в блоці), розмір блоку 135x190 мм. Наклад 75 блоків.

Для погашення використано персоналізовані поштові марки «29-й курінь УПС і УСР «Сіроманці»», випущені Пластовою поштою в 2021 році з нагоди 15-ї річниці КЕВВТ «Вовча школа».

Погашення марок на конвертах та поштових картках відбулося 28 березня 2022 р. у Львові на Головоштамті календарним поштовим штемпелем. Купони та марки «Пластової пошти» проштамповані спеціальним художнім штемпелем «Велике Плем'я «Сіроманці» — 70» (автор ескізу Олександр Шарко).

ПАМ'ЯТНИЙ КОНВЕРТ «ВЕЛИКЕ ПЛЕМ'Я «СІРОМАНЦІ»

№ 24 за каталогом «Пластової пошти»
2019 — 2022 рр.

Розмір 114x162 мм (стандарт С-6), папір офсетний 120 г/см².

Друк повноколірний цифровий з подальшою ручною вирізкою та поклейкою.

Для оформлення лицьової сторони використано світліну учасників Великої Ради «Сіроманців» в Іст-Четгемі, США, 3 серпня 2019 р. (з фотоархіву пл. сен. Романа Білінського, СМ).

На зворотній стороні подано коротку довідку, а також вихідні дані. Вказано порядковий номер #24/03-2022 (24 — загальний, 03 — річний).

Наклад 100 прим.

Оформлення Андрія Пилюха.

ПОШТОВА КАРТКА «ВЕЛИКЕ ПЛЕМ'Я «СІРОМАНЦІ» ІМ. АНДРІЯ ГАРАСЕВИЧА»

№ 27 за каталогом «Пластової пошти»
2019 — 2022 рр.

На картці використано світліну Малої Ради Української стежі Великого Племени «Сіроманці» в околицях Львова, 21 січня 2017 р. (фото пл. сен. Олександра Терлецького, СМ).

Розмір поштової картки 105x148 мм, повноколірний двосторонній цифровий друк, папір крейдований 350 г/см².

Зворотна сторона оформлена за стандартами поштових карток. Додано текстову інформацію, логотип «Пласт. Станиця Чортків» та напис «Пластова пошта». Також вказаний номер видання: #27/3 (27 — загальний, 03 — річний 2022 р.).

Наклад 100 прим.

Поштові картки оформлені як звичайні поштові картки для відправлення поштою.

Художнє оформлення виконав Андрій Пилюх.

3.09.1987, Тернопіль —
28.05.2022, Попасна Донецької обл.

^ Віталій Дерех пластував від новачтва.
Був дуже активним і в юнацтві у станиці Тернопіль

ВІТАЛІЙ ДЕРЕХ — «САЛО»

Віталій, син Мирослава та Олександри Дерехів, пластував з малого віку. В новачтві належав до 15 гнізда «Володарі ночі», а в юнацтві був членом гуртка «Сірівки» 29 куреня ім. Ю. Старосольського в станиці Тернопіль. Опісля зі своїм гуртком став співзасновником нового куреня ім. Івана Гавдиди, де і був виховником.

У старшопластунстві — член куреня УСП ч. 15 «Орден Залізної Остроги». Багато разів був учасником, а згодом інструктором на військово-патріотичному таборі «Леґіон» та на інших пластових таборах.

З дитинства захоплювався військовою справою.

Навчався в Галицькому коледжі м. Тернопіль на журналіста. Працював репортером газети «20 хвилин». Їздив від редакції в експедицію у Південну Африку та на Мадагаскар в 2013 р. Мандрівник, фотограф.

У 2013—2014 рр. — активний учасник Революції гідності, належав до 15 сотні Самооборони Майдану. Рятував людей та надавав першу медичну допомогу під час масових розстрілів 20 лютого на вул. Інститутській у Києві.

13 жовтня 1979, с. Черніїв Івано-Франківської обл.
— 2 травня 2022, с. Степок Харківської обл.

ВОЛОДИМИР КРУЛІВ — «ДОВБУШ»

Навесні 2014 вступив добровольцем у батальйон «Айдар» ЗСУ, воював у його складі до липня 2015 року. Відзначений Орденом за мужність III ступеня, Пластовим Бронзовим хрестом за геройський чин (за рятування життя на Майдані).

У 2016 — 2018 роках працював у Муніципальній варті м. Івано-Франківськ, був рятувальником.

З початком російської агресії 24 лютого 2022 року знову пішов захищати Україну: вступив у 1-шу окрему бригаду СпП ім. Івана Богуна. У березні брав активну участь у боях під Києвом, опісля на Луганщині.

Керував розрахунком протитанкових засобів, з яким ліквідував багато ворожої техніки та особового складу.

Молодший сержант. Загинув під час бою з російськими окупантами біля Попасної Донецької області.

2 червня 2022 року нагороджений Залізним Пластовим Хрестом (посмертно). Відзнаку вручено родині цього ж дня під час похорону на Микулинецькому цвинтарі в Тернополі.

Володимир, син Михайла та Євдокії, пластував на початках становлення організації, у 1991—1992 роках, у гуртку «Круки» під проводом виховника Івана Петляка, ЛЧ. Брав участь у багатьох пластових заходах, мандрівках і вишколах.

Від 1986 до 1994 р. навчався у середній школі с. Черніїв, згодом, у 1994—1998 рр., в Коледжі електронних приладів при університеті нафти і газу. Працював електриком у КП «Іванофранківськводоєко-техпром».

Згодом перебрався на роботу до Франції, мешкав у Парижі, де займався будівництвом, регулярно приїздив додому.

З початком відкритого російського вторгнення мобілізований до Збройних Сил України. Вояк військової частини А 7091 (2 рота, 2 взвод, 3 відділення). Загинув у боях з окупантами на Харківщині. Залишилась дружина Оксана з роду Рибак та двадцятирічна донька Уляна.

ПОЛЕГЛІ
У РОСІЙСЬКО-
УКРАЇНСЬКІЙ ВІЙНІ

^ 24 серпня 1992 року.
Івано-Франківська обл., с. Чернів.
Місцеві пластуни гуртка «Круки» біля могили УСС після
посвячення національного прапора.
Внизу присіли: зліва — Роман Пленюк, справа —
Микола Строкош.
Вгорі стоять: Микола Грейда, Іван Стефінин,
бл.п. Микола Крулів, Микола Корнутій, ст. пл. Іван
Петляк, Володимир Карапата, Орест Дубина.

Володимир Крулів відзначений Залізним Пластовим Хрестом 8 травня 2022 року. Посмертну нагороду пластуни вручили доньці 3 липня, після Богослужіння на малій батьківщині Героя.

ПОЛЕГЛІ
У РОСІЙСЬКО-
УКРАЇНСЬКІЙ ВІЙНІ

25.11.1976, м. Самбір Львівської обл. —
5.07.2022, Харківська обл.

АНДРІЙ ГАНКЕВИЧ — «ХЕНК»

Андрій народився в інтелігентній родині. Батько Роман — головний лікар-хірург в одній із лікарень Самбора, мати Марта — інженер на заводі.

1991 року вступив до першого юнацького гуртка «Чорнобривці» у відновленому Пласті в Самборі. У 1992 році був учасником юнацького табору «Повстанськими шляхами» в Корчині та табору «Капралів горб». Під час останнього у селі Воля, що на Старосамбірщині, в серпні 1992 року склав Пластову Присягу.

Як виховник докладав зусиль для утвердження та розвитку 61 куреня УПЮ ім. д-ра О. Тисовського, провадив гурток «Соколи».

Брав участь в організації пластових вишколів, таборів та Свят весни як інструктор. На новацьких таборах був підбратчиком. Як делегат від станиці був учасником Крайових пластових з'їздів. У 2000 році, коли відбувався процес перереєстрації Пласту у Самборі, став одним із співзасновників станиці.

Закінчив школу №2 у м. Самбір із золотою медаллю. Захоплювався волейболом (входив до юнацької збірної міста, часто брав участь у змаганнях, що відбували-

^ Юнак гуртка «Чорнобривці» станиці Самбір Андрій Ганкевич (у першому ряді праворуч). Початок 1990-х рр.

ся по всій Україні та за її межами). Після завершення школи навчався у Львівському національному лісотехнічному університеті, вивчав економіку.

Працював у Дирекції з капітального будівництва і реконструкції міжнародного аеропорту «Донецьк» під час підготовки до футбольних подій «Євро-2012». Зокрема, його підприємство будувало смуги для приземлення літаків донецького летовища, а також летовища у Львові. Директор та засновник ТзОВ «Інжиніринг і проектування».

З початком повномасштабного російського вторгнення добровольцем зголосився до Збройних Сил України. Виконував функції бойового медика одного з підрозділів 125 бригади Львівської ТРО.

Загинув у бою з російськими окупантами 5 липня 2022 р. у Харківській області. Залишились дружина Оксана та четверо дітей.

Похований з почестями на території Меморіального комплексу Героїв України у Львові 9 липня 2022 року. Залізний Пластовий Хрест вручено родині цього ж дня під час похорону.

4 липня 1995, м. Львів —
18 червня 2022, Херсонська обл.

АРТЕМІЙ- ЮЛІАН ДИМИДА — «КУРКА»

Артемій-Юліан — старший син пл. сен. о. Михайла Димида та Іванни Крип'якевич.

Від 2002 року належав до Пласту: новак рою «Мишенята» гнізда ч. 9 «Приблуди горобиної ночі» в станиці Львів, згодом юнак гуртка «Пацюки» куреня ч. 69 ім. Б. Хмельницького (виховник ст. пл. Роман «Феник» Терлецький, ОЗО). Був курінним, здобув ступінь пластуна розвідувача. Згодом став виховником гуртка «Яйця» у цьому ж курені.

Учасник низки пластових таборів, зокрема крайових «Легіон», «Говерля», КВТ «Скобиний лет» та інших. Перейшовши до УСП, став членом куреня ч. 15 «Орден Залізної Остроги» ім. Святослава Завойовника.

Випускник факультету історичних наук Українського католицького університету. Працював у Холдингу емоцій «!FEST», був менеджером проєкту «Авіяція Галичини».

Активний у громадському житті. Учасник масових акцій протесту під час Революції гідності.

^ Друг Артемій-Юліан назавжди залишився вірним Пластовій Присязі

Сім'я Артема, Український католицький університет, Пласт та Авіяція Галичини заснували стипендію імені Артема Димида в УКУ для студентів-пластунів.

Життя Артема було у всіх цих середовищах одночасно.

В пам'ять про Артема Авіяція Галичини створила одяг з уривком з однієї з його улюблених пісень, з його образом та енергією. Частина прибутку з продажу цих речей піде у стипендіальний фонд УКУ. Про свободу, політ, любов до життя та справжнє людське лицарство. Це тоді, коли одяг фіксує нашу історію, творить майбутнє і таки надає необхідні крила!

Спільна ціль фонду — зібрати 75 тисяч доларів у сталий фонд (ендаумент), який дозволить генерувати стипендію імені Артема Димида та відповідно покривати витрати на навчання студента чи студентки в університеті щороку.

Сторінка
для пожертв:

Замовити футболку
можна тут:

ПОЛЕГЛІ
У РОСІЙСЬКО-
УКРАЇНСЬКІЙ ВІЙНІ

26.10.1995, м. Боярка Київської обл. —
25.05.2022, поблизу м. Слов'янськ Донецької обл.

^ Воєнні будні нашого пластового побратима — друга Богдана. Фото Арсена Федосенка

^ Богдан Кривицький у день складання Присяги на вірність українському народові

БОГДАН КРИВИЦЬКИЙ — «БОГДАН»

Богдан, син Миколи Кривицького та Владислави Пожарської, був юнаком у гуртку «Лицарі» в м. Боярка, який входив до куреня ч. 75 ім. Героїв Крут у Києві. Згодом цей гурток розгорнувся у підготовчий курінь імені Федора Черника в Боярці.

Щонайменше четверо членів цього куреня 24 лютого пішли добровольцями і воюють в складі Сил оборони України; двоє із них відзначені державними нагородами за бої під Мощуном. Виховником у них був старший пластун-скоб Андрій Ковальов, тепер лейтенант, прес-офіцер 112 Бригади тероборони міста Києва.

Учасник низки пластових заходів, зокрема відзначення бою під Крутами на місці меморіального комплексу. До Пласту належали і два молодші брати Богдана, Іван та Всеволод.

Навчався в загальноосвітній школі №1 у м. Боярка, а згодом в місцевій гімназії. Закінчив боярську музичну школу за фахом гри на флейті.

Захоплювався спортом. Відвідував заняття з дзюдо і тайського боксу.

Після школи вступив на історичний факультет Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова у Києві, який закінчив у 2017 році.

Активний учасник студентських акцій протесту в часі Революції Гідності у 2014 році.

Працював на різних роботах, зокрема маркетингом.

Пішов до війська 19 грудня 2019 року. Служив за контрактом у десантно-штурмових військах Збройних Сил України. З перших днів повномасштабної російської агресії воював у лавах 95 окремої десантно-штурмової бригади Збройних Сил України.

Загинув у ході бою з російськими окупантами поблизу м. Слов'янськ Донецької області.

Нагороджений Залізним Пластовим Хрестом 2 червня 2022 року. Відзнака вручена родині цього ж дня під час похорону.

Загинув Богдан Кривицький. Такий юний і такий мужній! Дуже, дуже гірко. Таким хлопцям ми б мали передавати берла та булави для повноцінного творчого владарювання в Україні! А нині вони просто гинуть, кладуть на вітвар Свободи свої молоді життя, аби вона встояла, аби вона жила вічно! Україно, ось твої сини!

Вічна Слава! Вічна Дяка!

пл. сен. Тарас Компаніченко

ПОЛЕГЛІ
У РОСІЙСЬКО-
УКРАЇНСЬКІЙ ВІЙНІ

20 вересня 1981, м. Бережани —
12 червня 2022, Харківська обл.

^ Олексій Тарас'єв (сидить посередині)
в час юнакування у станиці Бережани

ОЛЕКСІЙ ТАРАС'ЄВ — «ЧАХЛИК»

Олексій Тарас'єв, син геологів Сергія та Ольги, дитинство провів у Якутії (Росія). Після повернення родини на Батьківщину навчався у Бережанській гімназії, став членом першого гуртка «Лісовики» підготовчого куреня ім. Дмитра Мирона-«Орлика» в станиці Бережани. Присягу склав під час традиційної пластової зустрічі на горі Лисоня в серпні 1993 року.

Учасник багатьох таборів, зокрема «Карпатська хвиля» на Тернопільщині, першого Всеукраїнського Джемоборі в Невицькому на Закарпатті 1996 року. Долучався до розбудови оселі «Сокіл». Активно пластував орієнтовно від 1992 до 1998 року.

Закінчив Національний університет «Львівська політехніка», працював інженером у «Галнафтогазі» у Львові.

Захоплювався мандрівництвом, належав до альпіністичного клубу у Львові, піднімався на вершини Кавказу. Постійний учасник інтелектуальних ігор «Що? Де? Коли?», брейн-рингів та інших. Захоплювався бойовим мистецтвом Аїкідо.

З початком повномасштабного російського вторгнення зголосився до лав 125 Окремої бригади територіальної оборони. В зону бойових дій виїхав як бойовий медик на початку червня 2022 р.

Загинув у бою з російськими окупантами від міно-вибухових поранень у Харківській області. Похований у Львові.

Нагороджений Залізним Пластовим Хрестом 18 червня 2022 року.

ВІЧНА ПАМ'ЯТЬ ГЕРОЯМ!

**110 РОКІВ ПЛАСТУНИ ГОРДО НЕСУТЬ СТЯГ
ВІРНОСТІ БОГОВІ І УКРАЇНІ.**

Протягом цього часу організація виховала багато поколінь корисних рідній землі людей — відданих патріотів, борців за незалежність, справжніх Героїв, а також духовних провідників, мистців, науковців, фахівців у різних напрямках нашого життя. Пласт об'єднав виховників дітей і молоді не за назвою, а за покликанням, і сьогодні ми особливо потрібні Україні. Отож пластовий шлях простягається у майбуття. Наша мандрівка триває!

Пластуни і пластунки прийшли вклонитися членам організації, які не зломали своїх присяг.
Львів, Личаківський цвинтар, 12 квітня 2022 р. / Фото Юрія Гладкого

«СТЕПОВІ ВІДЬМИ»

курні УСП та УПС ч. 32

Курінь об'єднує п'ятдесят чотири пластунки (разом із зеленухами, себто прихильницями) з усіх сторін країни: захід (Львів, Тернопіль, Івано-Франківськ), схід (Харків), північ (Київ), південь (Одеса).
Соборний, як і наша чудова Україна.

Курінь заснували в 1963 році пластунки в Австралії, а в 2005-му його було створено і в Україні. Пластовий провід надав куреням УСП та УПС число 32, проте «відьми» вітали би рішення об'єднати УСП та УПС в один улад дійсного членства, як це спостерігаємо в найбільших станицях країни: Львові та Києві. «Відьми» вважають цей поділ лише формальним і, відповідно, непотрібним.

«Сестринство понад усе!»

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

ЩОКВАРТАЛЬНИЙ ЖУРНАЛ
ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ ТА ІНФОРМАЦІЇ